

Seminarija raudonose pašvaistėse

Su a.a. vysk. Pranu Ramanausku 1940 - 1941

Kan. MYKOLAS VAITKUS, Peace Dale, R. I.

Dabar žinau, kad jis buvęs vertas glaudesnių pažinių. O man tėra tekę vien retkarčiais ir tai trumpam su juo susitikti. Gaila, labai gaila...

Tuos žodžius parašęs, galėčiau pluksną dėt į šalį, jei man reiktų būtinai rašyti vien apie velionį. Bet nelaukta jo mirtis man gyvai priminė eilę įvykių, kuriuose jis draug su manim dalyvavo, ir kuriuos verta surašyti.

Griaušmas iš giedro daugaus

Liūdnieji 1940 metai. Kaunas. Kunigų seminarija. Pasi- baigė mokslo metai. Įvyko iškilminga vysk. Vincento Brizgio konsekracija. Žmonės važiuoja ar ruošias į giedrias atos togas. O štai — griaušmas iš giedrio daugaus — bolševikų ultimatumai, ir prieš bangos užtvindę Lietuvą. Baisiausiasis košmaras tapo kūnu.

Tuo nepaprastuoju metu buvau sv. Kazimiero draugijos pirmininkas ir vienkart seminarijos profesorium. Rytojus — juoda nežinia. Kas bus? kur dingsim?...

Po dviejų su viršum savaitių, liepos pat pradžio, atvyko pas mane Kazimiero Draugijon įdomi pora: bolševikų pastatyta- sis kultūros reikalams komisa- ras, mano prieš tai niekur dar nematytas (kažkoks aitis; pil- ną pavardę vis kažkaip užmirš- tu) ir mūsų draugijos tarnau- tojas žydų tautybės Klein, op- tikos skyrė vedėjas. Anas Aitis gana mandagiai pareiškia man: Tamsta ir pats supranti, jog naujojo santvarkoj Tamsta šioj istaigoj pasiikiti nebe- galėsi: naujoji vyriausybė Tams to vieton skiria štai draugą Kleina.

Aš sutikau su neišvengiamu — ir mes be tolimesnių cere- monijų išsiskyrėme. Bet kas man toliau daryti? kur pasidė- ti? Juk, užplūdus raudonajai armijai su būriais palydovų, Kaunas liko sausakimšai pri- kimštas... Ryžaus prašyti nau- jąjį draugijos boss, kad man leistų pasiikiti senajame bute, kol susirasiu pastogę. Kleinas buvo maloningas: leido man pa- siikiti draugijoje dar savaite.

I paties liūto olą

Šokau šen, šokau ten — sėk- mė nekokia. Galop kreipiausi iš tam tikros desperacijos (nepa- tikėsit!) į patį M. Gedvilą. O buvo, mat, šitaip: Laisvės Alė- joj užėjau į vieną krautuvę; at- rodziau, matyti, labai pavargęs ar susirūpinęs — tad vieną par- davėja (atrodo, žydaitė) pasi- galėjau: Gal buto įeškote? — klausia. Prisipažinau, jog taip. Ji ir sako: girdėjau, jog liau- dies komisarių pirmininkas sa- vo gražiajam namužė turi kam- barį nuomai — užkrite pasi- žiūrėti ir pasiderėti! Padėkojau — ir, ką manot, aš durna gal- va, stačiai dui pas Gedvilą, į paties liūto olą! Kaip patys ma- tote, butų įeškotojų padėtis, turbūt, buvo tikrai nepavydėti- na... Gedvilą begyvenęs nedė- delėje kamioje, švarioje vilų gatvėje, toje pusėje nuo Lais- vės Alėjos, kur Valstybės Tea- tras, maždaug Daukanto gat- vės aukštumoje. Namukas ne- didelis, bet grakštus, atstu nuo gatvės, sodely. Gyvenamasis butas antrajam aukšte. Pa- žiūrėjau prie durų kortelę — taip, Mečys Gedvilas.

Niekuomėt nebuvau dar jo susitikęs. Pažinojau vien iš fo- to laikraščiuose: juk jis išnėrė iš dugno į paviršių vien bol- ševikams įsirioglinus... Skam- binu ar beldžiuos... Niekas ne- atsiliepia... Dar bandau... Nie- kas... Vis-a-vis kitos durys, be kortelės. Girdėjau, jog didysis bosas gyvenęs su motina. Ma- nau: gal ji šiame gale gyvena. Vėl skambinu ir baladojuos... Niekas ir niekas... Tad liū- viaus veržėsis į liūto duobę.

Nepasisekus su liūtu, kreipia- siu į avinėlį (tikrai ne avi- ną): juk vasarą seminarijos rūmai tušti — tad galėčiau bent kuriam laikui prisiglausti tenai. Ir kreipiausi į rektorių, tuomet dar kan. prof. Praną Penkauską. Jis tuoj sutiko: pa- sirink kurią ceļę ir gyvenk, kol Dievas leis... Lyg akmuo nuo krūtinės nusirito.

Paskutinis šiame gyvenime susitikimas

Prieš atsisveikinant su Kazi- miero rūmais, mane ten dar aplankė šviesi asmenybė, ku- rios čia negaliu nepaminėti, ka- dangi tai buvo paskutinis susi- tikimas. Bėgova abu iš gatvės nuo smarkaus lietaus ir atsi- dūrėva pas mane. Buvo tai Pranas Dovydaitis. Jis tuo metu kažkur ten dešiniam Nemuno krante, bene apie Vilkiją, turė- jo įsigijęs ūkėlį ir mėgo ten knaisiotis ir vienkart ūkinin- kus dovydaitiškai šviesti, net ir bolševikams ant sprando už- sėdus. O liežuvėlį jis turėjo aš- troką, o ir drąsos nestingo. Eimiau jį draugiškai barti: ką darai? nemanyk, kad "visų mylimasis tėvas" Stalinas, taip kaip "krūvinasis" Smetona, leis- tau palaidinti aštrųjį liežuvį, patupdys į kalėjimą pasišėti, o apsisukęs ir vėl paleis! Ne, brač! Stalinas tave pavietos saugiau, o 'gal ir kulka amž- nai nuramins!...

O ką gi Dovydaitis? O gi jis, kaip daugelis esate matę, žiūri į tave šiltom draugiškom akim, lūpom humoristiškai šyp- sodamas, — ir nieko! Žinoma, daro savo. Ir štai netrukus pas- klido žinia: Dovydaitis suimtas ir nakte išnyko!... Ir taip dau- gel jau metų beregiu tą bran- gų, mielą asmenį, tą kilnią dva- sią, tą gerą širdį (nors po šiprškstoka išore) vien atmin- ty... O kai noriu jį vėl gyvą pamatyti, pasižiūriu į tėvą Gidžiūną ar panelę Labanaus- kaitę.

Vėl Seminarijōj po 34 metū

Baigiantis draugo Kleino leis- tajai savaitei, vadinas, persi- krausčiau su būtiniausiasias daiktais į seminariją, kitus su- kimšęs į vieną namų rūmų rū- sij Valandaus gatvėj. Ir vėl, tasgatės, po 34 metų gavau ap- sigyventi seminarijōj, tik šį kartą kaip elgeta įnamis. Pasi- rinkau erdvią ceļę tuose rū- muose, kur šalia Trejybės. Ne- ramios dienos, tamsios neži- nios pilnos... Ar bus leista se- minarijai iš viso veikti? Kur tuokart pasidėsim?...

Atsilanko Stulginskis

Tarp nedaugelio šviesesnių momentų toje ceļėj norėčiau paminėti senojo draugo buvu- siojo prezidento Aleksandro Stulginskio apsilankymą. Pasi- sakė atvykęs iš savo Jokūbavo dvaro pasižvalgyti, pasitarti, bolševikų nusistatymo savo at- žvilgiu pazonuoti — kad būtų galima nutarti, kas daryti, kur dėtis. Pasiikiti Lietuvoj ar bėg- ti į Vakarūs? — Aš jam nevy-

ruodamas patariau: būtinai bėk, nes šiaip tave suims vie- ną iš pirmųjų!... Jis svyravo: girdi, šiaip jau bėgtų; bet turis aukštesniųjų mūsiškių bolševi- kų tarpe sau palankių žmonių, kuriems, būdamas prezidentas, padėjo sunkiose padėtyse, ir tie asmenys jį ramina, žadą dabar jam atsilyginti, nes gal kokią tinkamą tarnybą surasti. Aš dėl tų vilčių reiškiu didelių abejonių. Bet Stulginskis galu- tinai ryžos dar apsilankyti pas anuos protektorius padėčiai ga- lutinai ištirti... Ir atsisveikino- va... kaip nūn matau, visam... O jį bolševikai vis tik išgabeno į Sibira...
Bolševikų karininkai

Neilgai man pagyvenus toje tylioje ceļėje, sykį pasirodė prieš mano langus keletas bol- ševikų karininkų, besižvalgan- čių, lyg norinčių kokių informac- ijų. Ir eina jie pagaliau kaip tik į tuos rūmus, kur aš prisiglaudęs. Manau, eisiu, paklau- siu, ko jie nori, vadovas gana jaunas lieknas vyrukas, pado- riai žmogišku smulkiu veiduku, paaškino, jog jie norį apžiūrė- ti rūmus, nes, turbūt, reikšią juos rekvizuoti raudonosios ar- mijos reikalams. Aš bandžiau seminarijos bylą ginti; tarp kit- ko, pusiau juokais, sakau: jūs, bolševikai, tokie dideli statyto- jai — tad imkit ir pasistatykit naujas tinkamas kazarmes, užuot ėmę iš gyventojų senus pastatus! Jis į tai: ir pasista- tysim! bet tuo tarpu reikia pa- talpų!... Ką prieš tai bepasa- kysi? tad laukiu, ką bolševikas nutars, apžiūrėjęs rūmus... O jis gana veikiai grįžo ir patei- gė: rūmai mūsų tikslams ne- visai tinkami... bet...
Gana padoriai atsisveikino- me... Ir štai po kelių dienų gauname rezoliuciją: Išsikraus- tykit tuoj pat! Rūmus rekvizu- ojuojame!

Ir išsikraustėme. Susikimšo- me į antruosius rūmus, kurie veizdi 'į Nemuno - Neris san- taką. Rūpestis grauzia: kas to- liau?

O toliau štai kas. Buvau tam kartui pasirinkęs vieną ceļę an- trajam aukšte. Vieną dieną prikritau popiet papūst į aki... Bet štai kažkas beldžias. Atsi- kėliau, žiūriu — ogi keletas bolševikų: norim apžiūrėti rū- mus — gal reiks rekvizuoti... Štai tau, dėde, kriukis!

Seminarija bolševikmety

Tačiau ne tuoj dar rekviza- vo. Dargi gavome leidimą pri- imti klierikus ir pradėti darbą. O darbas susikomplicavo; ko- munistinė vyriausybė teleido visai Lietuvai vieną seminari- ją: tad vyskupams teko susi- tarti su šiais klierikais į tą vieną Kauno seminariją (pava- dinus ją tarpdiecezine) ir nuo kiekvienos diecezijos po vieną kitą savo atstovą į profesorių ar administratorių tarpą.

Taip susidarė gana heteroge- niškas, bet įdomus mišinys: iš įvairių Lietuvos galų po lopelį — margas kilimas. Tačiau tas bandymas išlaikė kvotimus, nors ir sunkiausiu laiku (apie ką netrukus).

Sulopyta administracija

Svarbiausia, kaip sulopyta administracija bei profesūra. Kadangi ta tarpdiecizinė semi- narija de facto buvo Kauno metropolitinė, tai visiškai pri- derėjo, kad jos rektorius būtų Kauno arkidiecezijos vyras ir tai aukštesnio rango, nesgi

Kazys Bradūnas

KAIP MAN DABAR?

Iš begalinių miškų,
Nepereitų paly
Bado išginti
Ejom ieškoti
Kvepiančios daubos,
Sidabrinio rugių,
Aukšinio kviečių lauko.

Ir numynėme kelį
Aiškų kaip mėnuo.
Pagal jį lėkė pulkai balandžių
Baltų, molūgų ir deimantųjų.

Balandžiai sutūpė liepynuose
Ir mes,
Prie atidarydami avilius,
Visi drauge pasimeldėm,
O mirdami kalbėjom:
Išneškite sėklas, kad nenustotų daigumo,
Stuobrinę midaus įdeikite į grabą,
Ir pasikvieskite į pirtį, į puotą ir į šermenis...

Kaip man dabar sugrįžti
Į tą pačią mirtį
Prie žydinčios daubos,
Prie sidabrinio rugių,
Aukšinio kviečių lauko?..

TUŠČIOS RANKOS

Gūdi mano tėviškės kryžkelė —
Po kairei kartuvių kalnas,
Dešinėje kapa.
Seneli, kurs dulke tapai,
Kur paslėpė ginklą,
Skiltuvų su ragu?
Aš gėda degu —
Sukilėlių akys rūšios, —
O mūsų rankos tuščios,
O mano rankos tuščios...

Klaidi mano tėviškės kryžkelė —
Nei kelrodžio, nei ženklų.
Vien jūtumu akmu,
Senelė, kur tu išėjai
Be nuometo ir be vainiko,
Vienplaukė ir basa?
Kur dainos ir pasakos liko
Mano vystančiai širdžiai rasa?
Ir tavo akys rūšios,
Kad mano rankos tuščios,
Kad mūsų rankos tuščios...

jam teks būti viršininku ne bet kokių, o šakotų - ragotų, pa- prastai tarant, rinktinų as- menų iš atskirų vyskupijų. Lig šiol čia rektorium buvo buvęs kanaaninkas Pranas Penkaus- kas, labai doras kunigas, labai praktiškas administratorius, tik nesugebėjęs įsigyti klierikų tar- pe auteriteto bei įtakos.

Arkivyskupas jį pakeitė, sa- vo sufragana vyskupą Vincentą Brizgį paprašęs būti rektorium. (Nukelta į 2 psl.)

K. Žoromskis Sopulingoji alpsta po kryžiumi

KULTŪRINĖ KRONIKA

• **Jaunimo dramos konkursas.** Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Valdyba skelbia Jaunimo dramos konkursą. (Dvi premi- jos: tūkstančio ir penkių šimtų dolerių).

1. P. L. B. Valdybos skelbia- mame Jaunimo Dramos Konkur- se gali dalyvauti viso pasaulio lietuviai kūrėjai.

2. Dramos taikomos pradžios arba aukštesniųjų mokyklų am- žiaus jaunimui. Zanrą ir temą pa- sireinka patys dramų autoriai. Dramos sceninis laikas 1½ — 2 val. Pastatymo išlaidos derintinos su išeivijos teatrų materia- liu pajėgumu. Premijos neski- riamos, jei nebus pakankamai vertingų ir šias sąlygas atitin- kančių kūrinių.

3. Dramos rankraščiai parašo- mi mašinėle ir pasirašomi slapy- vardžiu. Atskirame uždareme vo- ke duodama autoriaus pavardė ir adresas su slapyvardžiu ir dra- mos pavadinimu. Vokai, ant ku- rių autoriai užrašys "nelaimė- jus neatplėšti", nebus atidaromi ir kartu su rankraščiu grąžina- mi autoriaus nurodytu adresu.

4. Už dvi geriausias dramas skiriamos premijos. *Pirmoji pre- mija — tūkstantis dolerių* (Mecenatas J. A. V. Lietuvių Bendruomenė. *Antroji premija — penki šimtai dolerių* (Mecenatas Kanados Lietuvių Bendruome- nė).

5. Tas pats autorius gali gauti abi premijas.

6. Premijas laimėjusių dramų pastatymo teisę trejus metus nuo premijos įteikimo dienos tu- ri Pasaulio Lietuvių Bendruome- nės Valdyba.

7. Konkurso Jury Komisijos sudėtis P. L. B. Valdybos bus paskelbta vėliau.

8. Paskutinė data konkursi- niams rankraščiams įteikti (pa- što išsiuntimo data) — 1961 me- tų spalio mėn. 1 d.

9. Rankraščius siųsti šiuo ad- resu: P. L. B. Valdybos Sekretorius, P. Kestutis GRIGAITIS, 622 Davenport Rd., Toronto, Ont., Canada.

Pasaulio Lietuvių Bendruome- nės Valdyba.
Toronto, 1960 m. liepos 16 d.

• **Vincio Krėvės** raštų I tomas jau išėjo iš spaudos. Išleido Lie- tuvių Enciklopedijos leidykla. Jį redagavo Vincas Maciūnas. Šis tomas turi 413 puslapių ir jame randame visų pirma "Sutemo- se". Ši medžiaga buvo 1921 m. išspausdinta kaip Krėvės raštų I tomas ir čia surinkti jo įvairūs kūriniai. Pasirodė "Vaivo- rykštėje", "Lietuvos Aide", "Skaitymuose" ir kituose perio- diniuose leidiniuose. Čia yra ir pirmasis mūsų žinomas Krėvės kūriny- s — "Miglos", pirmą kar- tą išspausdintas "Vaivorykštė- je" 1913 m. kovo mėn., pažy- mint, kad jis rašytas Kieve 1904 m. Čia randame ir dainas liau- dies motyvais. Yra ir kitados lenkiškame poezijos rinkinyje iš- spausdinta "Rex", kuris čia ša- lia lenkiško originalo duodamas ir Fausto Kiršos vertime.

Šalia eilės mažesnių dalykų, šiame tome telpa ir "Dainavos šalies senų žmonių padavimai" bei eilė pasakų: Lakštingala, Ge- gutė, Karvelis, Kregždė, Gand- ras, Bitės, Aitvaras, Gražuolio nuotykių, Burtininkas, Šarūnas, Liškiava. Tai labai vertingas, vi- siems rekomenduotinas leidinys.

• **Rimas Prižgintas**, gyvenęs Los Angeles, Calif. gavo baka- laureato laipsnį inžinerijoje. Buvo veiklus studentas, ateiti- ninkas. Dabar atlieka karinę prievolę Monterey, Calif.

• **Sibiro lietuvių maldakny- gė** išversta į vokiečių kalbą. Apie tai praneša vokiečių lei- diny "Digest des Ostens", įsi- dėjęs iš jos Sekminių maldą.

• **Vytauto Marijošiaus** lai- mėjimas. Jau kelinta vasara Hartforde, Conn., ruošiami Hartfordo Muzikos Festivaliai. Jei oras būna geras, tai kon- certai vyksta Conn. General Life Insurance Co. terasoje, esančioje Bloomfielde prie Hart- fordo. O jei oras lietingas, tai koncertai vyksta minėtos bend- rovės ten pat esančio moder- niško pastato salėje.

Šios vasaros festivalio pro- gramą sudarė 2 džiazo ir 4 somfoninės muzikos bei choro koncertai.

Š. m. liepos 19 d. simfon. koncerto dirigentu buvo Vytau- tas Marijošius. (Jis yra profes- orius Julius Hartt'o muzikos ko- legijoje Hartforde). Nors kon- certas vyko didžiulėje salėje, bet daugelis klausytojų turėjo sto- vėti, pristigus sėdimųjų vietų.

Nuskambėjus paskutiniams mu- zikos garsams, publika ir or- kestro nariai net kelis kartus audringais plojimais iškvietė Vyt. Marijošių į sceną, kad iš- reikštų jam pagarbą ir padė- ką, kaip didelio talento diri- gentui.

"The Hartford Times" rašė kad publika buvo tiek paten- kinta, jog nesirengė skirstytis atlikus paskutinį Mendelssohno kūrinių.

Orkestras skambėjo geriau- siai iš viso festivalio laikotarpiu ir dirigentas išgavo inter- pretaciją, kuri pagavo klausy- tojų ausis. Griežkai jaučia, ko- kius efektus jis jų nori dirigen- tas. Jis puikiai supranta nuo- saikumą, ritmą, tempą, įvairius kompozicijų stilius.

"The Hartford Courant" kri- tikas rašo: "Niekada negirdė šio orkestro griežiant taip puik-iai, kaip aną naktį kai diriga- vo Vytautas Marijošius!..."

Marijošius įstengė išpildymą praveisti su dideliu sklandumu ir muzikalumu. Girdėjosi, kaip sakoma, profesionalų orkestro skambėjimas".

Bet gal didžiausią Vyt. Mari- jošiaus, kaip dirigento, įvertini- mą parodo tai, kad jį Hartfordo Styginis Orkestras pasikvie- tė nuolatiniu dirigentu. Šis orkestras jau egzistuoja 18 me- tų. Orkestro tikslas: per metus duoti du koncertus, bet geros ir gerai paruoštos muzikos.
J. G.

• **Vilius Endrikaitis**, Mažo- sios Lietuvos veikėjas, iš jaunų dienų aktyvus jaunimo orga- nizatorius, šiemet atšventė 70 m. sukaktį, gimė 1890 m. ge- gužės mėn. 5 d., Staniškių k., Šilutės apskr. Jis daug metų buvo valdininku Klaipėdos kra- ste ir į Klaipėdos kraštą užė- męs naciams, muitininku Palan goje ir Kretingoje. Mažosios Lietuvos Tarybos ir jos prezi-idiumo narys, pasidaravęs ypač Luebecko lietuvių bendruome- nėje, buvęs ir Vokietijos Kraš- to Tarybos Kontrolės Komisi- jos narys, dabar ir Mažosios Lietuvos tėvynės Myletojų Drau- gijos pirmininkas. Ilgiausių me- tų ir ištvėrmės veikloje dėl Lietuvos.

• **LRKSA 61-mas seimas** — šitokiu vardu atskira knyga 88 puslapių išleista išvakarėse Liet. R. Katalikų Susivienijimo Amerikoje seimo Wilkes Barre, Pa. Seimas įvyks liepos 31 — rugp. 3 dienomis. Šiame lei- diny duodamas ankstybesnio sei- mo, įvykusio 1957 metais, proto- kolas, priimti konstitucijos pataisymai. Išspausdinti ir or- ganizacijos pareigūnų praneši- mai šių metų seimui, plati fi- nansinė pačios organizacijos ir leidžiamo laikraščio "Garsas" apyskaita.

RAUDONOSE PAŠVAISTĖSE

(Atkelta iš 1 psl.)

Tas jaunas, inteligentingas, ryžtingas, sakalo tipo vyras visai tiko šitai vietai. Tik, mat, sakalai skraido aukštai bei plačiai — ir vysk. Brizgys, pagautas to sukiaus komplikuo to me to sukurių, negalėjo visiškai atsikvėpęs išsireguliuoti seminarijos uždaviniai, ir mes regėdavome jį neperdažnai. Svarbu buvo turėti tinkamas pavaduotojas, vicerektorius. Čia tatal ir įsiterpė būsimasis vyskupas, anuo met bene kanauinkas ar prelatas, prof. dr. Pranas Ramanauskas, Telsių vyskupijos bei seminarijos atstovas.

Kas gi buvo svarbios Vilka viškio seminarijos atstovai? Vienas nebejaunas, žilstelėjęs juodaplaukis, antras jaunutis šviesiaplaukis. Pirmasis — kun. dr. Mykolas Ražaitis, amerikie čiams platakai pažįstamas, dabar jau miręs čia Ameriko j, kaip seselių kazimieriečių ka pelionas šalia Philadelphia s. Antrasis — prelatas dr. Vladas Tulaba, dar gyvas (ir kaip dar! tikras vijukas!) nūn Romoj bedirbas didelį katalikišką bei lietuvišką darbą, kaip šv. Kazimiero Kolegijos rektorius. Ražaitis — stambus storas, plačiais pečiais, didele galva, agnia povyza — rods, ristikas, štai čiusp jus bei sulamdys... bet, tik pasakyk jam labas ir ištiesk ranką — jis taip geras širdiškai tau šypstels, jog tau vien šilta pasidarys aplink širdį. O imk su juo kalbėtis — tai įsitikinsi, kad jis turi apie ką pakalbėti ir moka šnekėti tiesiog skaniai. Viena iš jo mėgstamiausių temų buvo knyga — rimta, graži, ypač reta, knyga. O Tulaba anuo met buvo toks aukštas, lekmas, plonias broužas nedideliu veideliu, šviesiom — šviesiom akim, o kerinčiu šypsniu, pro kurį tau žybteldavo tokios dvi eilutės baltų dantukų, jog rods, lydekėlė ar laputė tau būtų šyptelėjus ir tarus: na, ką? ar bičiulystė, ar kova? Ir jis mieliai stodavo į kovą (žinoma, liežuvinę, ne kumštinę, teologijos diskusio je, ar politiniuose ginčiuose). Jis buvo entuziastingas angli šalininkas, o jų tarpe ypač mė go Churchilį ir karalienę moiną. Dėl šios pastarosios aš vi sai su juo sutikau: ji tokia gliotni — miela, tikra kurapkė lė. O dėl Churchillio, to kovos budlogo, turėjau didelių restri kijų, nors tuo laiku dar nebu vo visai aišku, kaip jo eroj Anglų tauta nuvažiuos gliai žemyn nuo savo aukšto kalno. Na, angli, atrodo, juo vis tiek patenkinti!

Keturi

O kur dėjos buvęs vicere ktorius prelatas Stasys Jokū bauskis, aukštos, subtilios kul tūros asmuo, be galo apsiškai tės, puikus pedagogas, nepa prastai švelnus žmogus, tikras šventuolis? — Jis pasiliko dar buotis seminarijoj kaip bažny tinių apejū profesorius ir bene bažnytinės lotynų kalbos mokytojas. Tai buvo brangi se minarijai jėga, tikras dvasi škas švyturys tuos audringais laikais.

O kaip su prefektu, ta svar bia seminarijose "policine" bū tybe? Ligi tol juo buvo kun. prof. Z. Ignatavičius (dabar ka nauinkas, Pietų Ameriko j). J jo vietą buvo pastatytas svar bios Panevėžis vyskupijos ats tovas, vyskupo Paltaroko at siūtąs, kun. dr. Lukošius: veidas — saulutė, šypsnis — kerėtojo, balselis (giedant) tar tum kurios Sirenos, stotas — kaunais kaimo bernužėlio, bū das — kietas, liežutis aštrus ir visada pasiruošęs kirsti, nar sa — kovinga, eisena — kry puojanti, bet elgsena — ne; širdis — gera, bet priešų ji įsigyti — nepatartina! Dabar — šios Amerikos vakaruose kažkuriam užkampy apsikrovęs iš viršaus, iš apčios, iš visų ašalių knygomis ir įsigijęs dar daug didesnio svorio, ne vien knygimio, o ir fizinio.

Ketvirtas labai svarbus se minarijoj asmuo yra dvasios tėvas. Juo buvo irgi panevė žietis (vyskupijos atžvilgiu) kun. dr. Vytautas Balčiūnas, nūn dvasios tėvas Romoj, Lietu vių šv. Kazimiero Kolegijoj. Asmuo labai tinkas būti dvas ios tėvu: žmogus aukštų idea lų teorijoj ir gyvenimo prakti koj, krikščioniškai išsitobuli nės būda, švelnutis, bet tvirtas ir energingas, griežtai bažnyti nės dvasios, bet ir pažangus, giliai išsimokslinęs savo srity, bet ir plačiai žiūrįs, uolus, bet vienkartinis išmintingas. Ne dyval, kad jis niekam neįkyrėjo, nieko neįžeidė bene jokių priešų ne

isigijo, savo nuomonių par for ce nebandė niekam užmesti, po litiniuose ginčiuose mūsų tarpe kaip ir nedalyvavo.

Du Vilkaviškio atstovai

Kas gi buvo svarbios Vilka viškio seminarijos atstovai? Vienas nebejaunas, žilstelėjęs juodaplaukis, antras jaunutis šviesiaplaukis. Pirmasis — kun. dr. Mykolas Ražaitis, amerikie čiams platakai pažįstamas, dabar jau miręs čia Ameriko j, kaip seselių kazimieriečių ka pelionas šalia Philadelphia s. Antrasis — prelatas dr. Vladas Tulaba, dar gyvas (ir kaip dar! tikras vijukas!) nūn Romoj bedirbas didelį katalikišką bei lietuvišką darbą, kaip šv. Kazimiero Kolegijos rektorius.

Ražaitis — stambus storas, plačiais pečiais, didele galva, agnia povyza — rods, ristikas, štai čiusp jus bei sulamdys... bet, tik pasakyk jam labas ir ištiesk ranką — jis taip geras širdiškai tau šypstels, jog tau vien šilta pasidarys aplink širdį. O imk su juo kalbėtis — tai įsitikinsi, kad jis turi apie ką pakalbėti ir moka šnekėti tiesiog skaniai. Viena iš jo mėgstamiausių temų buvo knyga — rimta, graži, ypač reta, knyga.

O Tulaba anuo met buvo toks aukštas, lekmas, plonias broužas nedideliu veideliu, šviesiom — šviesiom akim, o kerinčiu šypsniu, pro kurį tau žybteldavo tokios dvi eilutės baltų dantukų, jog rods, lydekėlė ar laputė tau būtų šyptelėjus ir tarus: na, ką? ar bičiulystė, ar kova? Ir jis mieliai stodavo į kovą (žinoma, liežuvinę, ne kumštinę, teologijos diskusio je, ar politiniuose ginčiuose). Jis buvo entuziastingas angli šalininkas, o jų tarpe ypač mė go Churchilį ir karalienę moiną. Dėl šios pastarosios aš vi sai su juo sutikau: ji tokia gliotni — miela, tikra kurapkė lė. O dėl Churchillio, to kovos budlogo, turėjau didelių restri kijų, nors tuo laiku dar nebu vo visai aišku, kaip jo eroj Anglų tauta nuvažiuos gliai žemyn nuo savo aukšto kalno. Na, angli, atrodo, juo vis tiek patenkinti!

Penki kauniškiai

Iš mūsų kauniškių buvome toj mišroj menažerijoj dar pen ki labai įvairūs vyrai. Paminė siu juos pagal kunygystės am žių: aš, kun. Juozas Meškauskas, kun. Morkus Mortelis, kun. Mečišlovas Sandanavičius ir kun. Sakalauskas. Apie save visai nekalbėsiu, nes savęs paties nematau. Už tat labai šiltai norėčiau pami nėti likusiuosius. Meškauskas, neaukštas, ne plonas vyras, su plačia natūra lia tonsūra viršugalvy, gyvas, judrus idealistas socialinis-poli tinis veikėjas, vis kažkur sku bėdas, vis su kuo nors samoksl inikiškai besitarąs ar bedisku tuojaus, bičiulių mylimas, priešų palankiai toleruojamas. Buvo jis ilgą laiką seminarijoj ape jū ir bene dvasios tėvos iškal bos profesorium, vienkartinis dvasios tėvu (turėjo prirašęs pun dius konferencijų) ir praktiniu katedros ceremonijų meisteriu. Tose srityse buvo pasidaręs tik ru specialistu ir daug nusipėl nęs mūsų bažnytinėje kultūrai. Drauge su daugeliu mūsų pasi taraukės į Naująjį Pasaulį, prieš porą metų ir vėl pasitraukė... į Amžinąjį. Vertingas, mielas žmogus.

Apie save visai nekalbėsiu, nes savęs paties nematau. Už tat labai šiltai norėčiau pami nėti likusiuosius.

Meškauskas, neaukštas, ne plonas vyras, su plačia natūra lia tonsūra viršugalvy, gyvas, judrus idealistas socialinis-poli tinis veikėjas, vis kažkur sku bėdas, vis su kuo nors samoksl inikiškai besitarąs ar bedisku tuojaus, bičiulių mylimas, priešų palankiai toleruojamas. Buvo jis ilgą laiką seminarijoj ape jū ir bene dvasios tėvos iškal bos profesorium, vienkartinis dvasios tėvu (turėjo prirašęs pun dius konferencijų) ir praktiniu katedros ceremonijų meisteriu. Tose srityse buvo pasidaręs tik ru specialistu ir daug nusipėl nęs mūsų bažnytinėje kultūrai. Drauge su daugeliu mūsų pasi taraukės į Naująjį Pasaulį, prieš porą metų ir vėl pasitraukė... į Amžinąjį. Vertingas, mielas žmogus.

Aukštaitis iš stuomens... Morkelis, be kitų dalykų, il gai dėstė seminarijoj lietuvių kalbą bei literatūrą ir visuotinę literatūrą. Ilgai darbavosi šv. Kazimiero draugijos valdybo j. Čia turėjau užtenkamai progos su juo pasišiltinti ir suartėti. Bu vo tai vyraus aukštaitis iš stu omens bei iš liemens, bent 250 svarų, trykštama pilnas gyvy

biųjų sulčių, kaip persipusi avietė, ir, kaip mažne kiekvie nas stipruolis, labai ramaus bei taikaus būdo, lėtos elgsenos, tik mąstysenos skubios bei lanksčios, nors liežuvio negreit o, betgi pateptu gera doze sa mojingo humoro. Lengva ir miela buvo su juo drauge dar buotis ir jo saikingų bei išmin tingų patarimų ir sumanymų girdėti bei priimti. Manau, jog priešų jis kaip ir neturėjo (iš skyrtus save patį, kaip ir mes kiekvienas), o aibes draugų, net bičiulių. Ypač jis būdavo bran gos kompanijoj: linksmas, sa mojingas, anekdotininkas, ne atsisaikas užkšti ir lašo para gauti... Ir jis, mielas, jau mi rės... Kaune...

Plonų bajoriškų broužų

Dabar — Sandanavičius, vi sai skirtingas tipas, nei Morkelis. Kiek žemesnis už šį, žymiai plonesnis, galvą truputį įtraukęs ir pečius, kaklą palenkęs ir priekį. Eina neskubom, rankas susikišęs į palto kišenes, sker son žvilgčiodamas į šalis bei į viršų. Veidas plonų, bajoriškų broužų, labai taisykingas. Lūpos labai formingos, mėgs sarkastiškai šieptelti. Specia listas kanonistas teoretiš kiai bei praktiškai, nes ilgai darbavęsis metropolijos kur ijoj ir bene dėstęs semina rijoje teisę. Tikrai dėstė lotynų kalbą: iš kai kurių smulknesių pastebėjau, jog jis gerai apsi pažinęs su klasikinės lotynų kalbos plonybėmis. Ilgokai bu vo jis mūsų š. Kazimiero drau gijos valdybo j, pasižymėjo švie siu praktišku protu, buvo nau dingas išmintingais patarimais. Lengvai sukalbamas bei sugy venamas. Atsargus kalbo j, nes neblogas diplomatas. Mokėjo gyventi su aiškia elegancija, pa našiai į Ražaitį, ir buvo tam tik ro laipsnio arbiter elegantiar um šneko j, elgseno j, visam gyvenime.

Saltkalvis, geležine valia išėjęs mokslus

Galop — jauniausias, bent kunigavimu, iš mūsų mokomo juo būrelio — kun. Sakalauskas. Tai — buvęs saltkalvis, vėlai išėjęs geležine valia mokslus, ne vien teologinius, o ir gam tos-matematikus, ir dėstąs ma žesniojio seminarijoj tuos moks lus. Tai — nedidelis ūgiu, bet platakas pečiais vyrukas, tam siai rudu, su keliom gliom iš ilginėm raukšlėm veidu. Pasi ryzėlis, karštuolis, išvermin gas. Mėgstąs gamtos mokslus, ir jos filosofiją. Mąstąs. Rašąs. Nekenčiąs diktatorių. Visokio žiaurumo priešas. Humanistas. Ir geras, mielas žmogus. Ar bėra gyvas? Ir kur jis nūnai?

Prokuratorius

Bepigu mums mokytojauti, jei kojas dar pavėlkame. O šį fenomeną sėkmingai numyse palajė pagrindinis seminarijos dėdė bei maitintojas, vadina masis prokuratorius, galima sa kyti, svarbiausias asmuo. Ką tik buvo atsisaikęs nuo tų pa reigų senasis prokuratorius kun. Petrosius, žemaitis nu Paprūsės, seminarijoj ne vien maitinęs, o ir naujuosius pas tatatus statęs, ir kitus šeimain

Patria

GIFT PARCEL CO. 3741 W. 26th St., Chicago 23, Ill. CR 7-2126

MOVING

2047 W. 67 Pl. WA 5-8063 R. SERENAS perkausto baldus ir kitus daiktus. Ir iš toli. Miesto leidimai ir pilna aprauda.

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION. B. R. PIETKIEWICZ, Pres. 2555 West 47th St. Tel. LAFayette 3-1083. PLENTY OF FREE PARKING. 4 1/4% NESA INVESTAVIMO SĄSKAITOS. Mokami nuo vasario 1 d., 1960. PINIGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMCIUS NUO 1 P. Dividendai mokami sausio ir liepos m. 1 d. VALANDOS: PIRMAD. IR KETV. 9 v. r. iki 8 p. p. ANTRAD. IR PENKTAD. 9 v. r. iki 5 p. p. ŠEŠTAD. 9 v. r. iki 18 val. d. Trečiad. uždaryta.

ko uždavinius puikiai atlikinė jęs nuo 1913 iki 1940 metų, neilgai po to begyvenęs — žir dies liga čia pat Kane 1941. II.16 miręs. Jau vien tas fak tas, kad jis taip ilgai galėjo būti seminarijos ekonominiu motoru tokiais sunkiais bei įvairiais laikais, prie įvairių se minarijos viršininkų, rodo, jog jis tikrai geras ekonomas norė jau jį čia teigiamai bent pa minėti. O Dievas kitkuo pasi rūpins.

Neperdaug sulysius išplukdė...

I jo vietą arkivyskupas pakvietė bene iš Ukmergės kun. Povilą Juknevičių. Ir neapsiri ko. Per tuos begalo audringus bei pavojingus laikus jis ne tik pats sėkmingai pro visas Skil las bei Charibadas išplaukė, o ir mus neperdaug sulysius iš plukdė. Už tat ir už tai, kad tremty, Vokietijoj, jis buvo pradėjęs sėkmingai knygas leis ti ir išspausdino Naujojo Testa mento laidą, arkiv. metrop. Juozapas Skvireckas suteikė veikliam darjam kunigui garbės kanaaninko laipsnį. Da bar kapauninkas reziduoja Chi cago j, pirmiau patriušęs Peori jos vyskupijoj po angliškai švagždančias parapijas. Kaip jis dabar beatrodo? Besu ma tės jį paskutinį kartą 1944 me tų rugsėj mėnesį tarp Taura gės ir Jurbarko, pasieny, bė gan drauge iš Kauno nuo ar tėjančių bolševikų, kur buvo jau Rumšiškesė.

Anuo met kan. Povilas, kaip į prėdera maitintojui, buvo salkingai apskritas bei svarus, nesukubiai vaikštinėjo po savo valstybę, stengdamasis atro dyti optimistiškai, bent nosies nenuknabinaduo, beveik kiek vie nu situacijoj dar įstengdavo šypstotis. Mane stebindavo jo būdo lygumas, santūrus ka trumas, ramus draugų paerzi nimų, pajuokavimų, priekaištų priėmimas. Paurgdavo jis kar tais piktokai ant bolševikų, vi sa dūšia nekentė nacių bei vo kiekių; bet vėngdavo bendrų politinių diskusijų, ypač aštres nių ginčų ir tik vėliau su sau artimais aštriai pakritikuodavo savo įsitikinimų oponentus.

Barstąs įdomius kultūringus anekdotus

Beje, kuo neužmiršau pami nėti dar vieno įdomaus tipo ta me margame būrely, būtent jė zuito tėvo Fulsto, vokiečių kal bos mokytojo seminarijoj. Di delis, sunkus vyras, trumpaka klis, pailgu blyškiu lapės tipo

PALENGVINTAS SIUNTIMAS

Ismokate per 3 mėn. už prekes, supirktas pas mus. Kviečiame atsilankyti. Pirmoji lietuviška bendrovė J.A.V., siunčianti Jūsų atneštus daiktus į Lietuvą.

PATRIA GIFT PARCEL CO. 3741 W. 26th St., Chicago 23, Ill. CR 7-2126

MOVING

2047 W. 67 Pl. WA 5-8063 R. SERENAS perkausto baldus ir kitus daiktus. Ir iš toli. Miesto leidimai ir pilna aprauda.

veidu, gudriomis, aštriomis aku tėmis, kuriose šelmiskri vel niūksčiai žaidžia, linksmas, sa mojingas, barstąs įdomius kul tūringus anekdotus. O vis dėlto tai buvo rimta lingvistinė pajė ga ir puikus mokytojas. Kiek jis gero padarė nacių okupaci jos metu, gal papasakosiu, jei beturėsiu jėgų parašyti apie šio mūsų team'o vargus bei dar bus nacių laikais.

Geraširdis Lukošius

Galite lengvai įsivaizduoti, kokia kamsėtis susidarė bolše vikų pusiau sumažintose mūsų patalpose, kai josen sugūžėjo žymiai daugiau klierikų, nei pir miau kad būdavo. Teko visiems neklierikams iš jų rūmų išsi nėšinti — tad ir man. Kur gi pasidėti? Pasigailėjo naujasis

Vestuvių nuotraukos ir augštos rūšies fotografijos mūsų specialybė.

PRECIN PHOTO STUDIO (Incorporated) EDVARDAS ULIS, sav. 4068 ARCHER AVENUE Tel. Virginia 7-2481

DAINA CO. Sav. inž. A. Semėnas. Televizijos, Radijai, Ponoagrafi, Plokšteiša, Elektriniai virtuvės prietaisai, Elektr. laikrodžiai, Rasmosios mašinitės, Radijo ir TV tempūtas, Visokios antenos, Baterijos, Dalya, Vėsinuvalai, Vėdinuvalai, Elektrios lemputės. PARDAVIMAS-TAISYMAS 3321 S. Halsted St. - CL 4-5665 Atd. 9-6. pirm. ketv. 9-9. Sekm. užd.

NOW! 4 1/4% PER ANNUM ON ALL ACCOUNTS. 4 1/4% EARNING ON PREPAID SAVINGS Effective Jan. 1, 1960. FREE ALUMINUMWARE WITH \$500.00 OR MORE. ST. ANTHONY SAVINGS & LOAN ASSN. 1447 So. 49th Court, Cicero, Ill. Tel. Bishop 2-1397 HOURS: MONDAY 9 to 5 TUESDAY, THURSDAY, FRIDAY 9 to 5 SATURDAY 9 to 1 WEDNESDAY CLOSED

DR. J. IR K. AGLINSKAI GYDYTOJAI IR CHIRURGAI 5430 So. Kedzie Ave. Pirmia ligonis pagal susitarimą. Dėl valandos skambinti telefonu HEmlock 4-1522 nuo 2 iki 9 v. p. p. kasdien, išskyrus trečiad. ir šeštad.

DR. ANNA BALIUNAS AKIŲ, AUSŲ, NOSIŲ IR GERKLIES LIGOS. Pritaiko akinus. 6322 South Western Avenue Val. kasdien 10-12 val. ir 7-8 v. vak. Šeštadieniais 10-11 val. Trečiad. uždaryta. Kt. laikų susitarus. Ofiso telefonas PR 8-3229 Rez. tel. WAibrook 5-5076

DR. VL. BLAŽYS PLAUCIŲ IR VIDAUS LIGOS 4701 South Damen Avenue Kampas 47-tos ir Damen Ave. Val. kasdien nuo 6-8 val. vak. Šešt. 2-4 val. vak. Trečiad. ir kitu laikų pagal sutartį Ofiso telef. LAFayette 3-6048 Rez. WAibrook 5-3048

DR. G. K. BOBELIS Inkstų ir šlapimo takų chirurgija Tel. PProspect 6-1795 2300 W. 51st St., Chicago, Ill. Oakley Medical Arts Bldg. 484 Algona Ave., Elgin, Illinois Tel. OWens 5-0533 Valandos pagal susitarimą

DR. PETER T. BRAZIS GYDYTOJAS IR CHIRURGAS 2434 West 71st Street Val. Pirm. ketv., penkt. 1-4 ir 7-9 Antr. 1-5, treč. ir šešt. pagal sutartį sek. uždaryta. Tel. ofiso HE 4-5758; Rez. HI 5-3228

DR. S. IR M. BUDRYS GYDYTOJAI IR CHIRURGAI (Bendra praktika ir Alergija.) 2708 West 51st Street Valandos: pirm., antr., ketvirt., penk. 2-9 val. vak.; šeštad. 2-4 val. popiet. Ligonius priima pagal susitarimą.

prefektas Leonas Lukošiusnas, kuriam teko trikambaris seno vlinis vicerektorij (inspektorių) butas po tokių vyrų, kaip Kriš tūringus anekdotus. O vis dėlto tai buvo rimta lingvistinė pajė ga ir puikus mokytojas. Kiek jis gero padarė nacių okupaci jos metu, gal papasakosiu, jei beturėsiu jėgų parašyti apie šio mūsų team'o vargus bei dar bus nacių laikais.

Geraširdis Lukošius

Galite lengvai įsivaizduoti, kokia kamsėtis susidarė bolše vikų pusiau sumažintose mūsų patalpose, kai josen sugūžėjo žymiai daugiau klierikų, nei pir miau kad būdavo. Teko visiems neklierikams iš jų rūmų išsi nėšinti — tad ir man. Kur gi pasidėti? Pasigailėjo naujasis

Vestuvių nuotraukos ir augštos rūšies fotografijos mūsų specialybė.

PRECIN PHOTO STUDIO (Incorporated) EDVARDAS ULIS, sav. 4068 ARCHER AVENUE Tel. Virginia 7-2481

DAINA CO. Sav. inž. A. Semėnas. Televizijos, Radijai, Ponoagrafi, Plokšteiša, Elektriniai virtuvės prietaisai, Elektr. laikrodžiai, Rasmosios mašinitės, Radijo ir TV tempūtas, Visokios antenos, Baterijos, Dalya, Vėsinuvalai, Vėdinuvalai, Elektrios lemputės. PARDAVIMAS-TAISYMAS 3321 S. Halsted St. - CL 4-5665 Atd. 9-6. pirm. ketv. 9-9. Sekm. užd.

NOW! 4 1/4% PER ANNUM ON ALL ACCOUNTS. 4 1/4% EARNING ON PREPAID SAVINGS Effective Jan. 1, 1960. FREE ALUMINUMWARE WITH \$500.00 OR MORE. ST. ANTHONY SAVINGS & LOAN ASSN. 1447 So. 49th Court, Cicero, Ill. Tel. Bishop 2-1397 HOURS: MONDAY 9 to 5 TUESDAY, THURSDAY, FRIDAY 9 to 5 SATURDAY 9 to 1 WEDNESDAY CLOSED

DR. J. IR K. AGLINSKAI GYDYTOJAI IR CHIRURGAI 5430 So. Kedzie Ave. Pirmia ligonis pagal susitarimą. Dėl valandos skambinti telefonu HEmlock 4-1522 nuo 2 iki 9 v. p. p. kasdien, išskyrus trečiad. ir šeštad.

DR. ANNA BALIUNAS AKIŲ, AUSŲ, NOSIŲ IR GERKLIES LIGOS. Pritaiko akinus. 6322 South Western Avenue Val. kasdien 10-12 val. ir 7-8 v. vak. Šeštadieniais 10-11 val. Trečiad. uždaryta. Kt. laikų susitarus. Ofiso telefonas PR 8-3229 Rez. tel. WAibrook 5-5076

DR. VL. BLAŽYS PLAUCIŲ IR VIDAUS LIGOS 4701 South Damen Avenue Kampas 47-tos ir Damen Ave. Val. kasdien nuo 6-8 val. vak. Šešt. 2-4 val. vak. Trečiad. ir kitu laikų pagal sutartį Ofiso telef. LAFayette 3-6048 Rez. WAibrook 5-3048

DR. G. K. BOBELIS Inkstų ir šlapimo takų chirurgija Tel. PProspect 6-1795 2300 W. 51st St., Chicago, Ill. Oakley Medical Arts Bldg. 484 Algona Ave., Elgin, Illinois Tel. OWens 5-0533 Valandos pagal susitarimą

DR. PETER T. BRAZIS GYDYTOJAS IR CHIRURGAS 2434 West 71st Street Val. Pirm. ketv., penkt. 1-4 ir 7-9 Antr. 1-5, treč. ir šešt. pagal sutartį sek. uždaryta. Tel. ofiso HE 4-5758; Rez. HI 5-3228

DR. S. IR M. BUDRYS GYDYTOJAI IR CHIRURGAI (Bendra praktika ir Alergija.) 2708 West 51st Street Valandos: pirm., antr., ketvirt., penk. 2-9 val. vak.; šeštad. 2-4 val. popiet. Ligonius priima pagal susitarimą.

Tel. Ofis. VI 2-1484. Rez. RE 7-8818 DR. ALBINA PRUNSKIS GYDYTOJA IR CHIRURGE 3259 South Halsted Street Val. kasdien: 3-7 p. p.; penktad. 2-4 ir 6-8; šeštad. 1-4 val. Treč uždaryta.

Ofiso telefonas — Bishop 7-2525 DR. AL. RACKUS GYDYTOJAS IR CHIRURGAS 4342 Archer Avenue (Kampus Kedzie ir Archer) Val. kasdien nuo 2 iki 9 val. vak. Treč. ir sekmd. tik susitarus

Tel. ofiso HE 4-1202, rez. PR 6-4733 DR. A. MACIŪNAS CHIRURGAS 2454 West 71st Street (71st ir So. Campbell Ave.) Val. pirmad. ir ketvirtad. 1-4 p. p. antrad. ir penktad. 5-8 v. y.

DR. ZIGMAS RUDAITIS 2745 West 69th Street Spec. ORTHOPEDINIS LIGOS. Priešais šv. Kryžiaus ligoninę Val.: Pirmad., antr., ketv., penktad. nuo 9 iki 11 ryte ir nuo 6-8 val. v. Šeštad. nuo 2-4. Trečiadieniais ir kitu laikų susitarus telefonu. Telef. REpublic 7-2290

DR. ANT. RUDDOKAS, Opt. Tikrina akis ir pritaiko akinus. Keičia stiklus ir rėmus 4455 S. California Ave. YA 7-7351 Val.: 10 ryto iki 8 vak. (trečiad. uždaryta. Šeštad. 10 v. r. iki 2 p. p.

DR. J. J. SIMONAITIS GYDYTOJAS IR CHIRURGAS Naujas adresas: 4255 W. 65rd St Ofiso telef. REliance 5-4419 Rez. tel. GROvehill 6-0917 Valandos: 1-3 p. m. ir 6-8 p. m. Penkt. tik 1-3 p. m. Trečiad. ir šeštad. pagal sutartį

Ofiso telef. CLiffside 4-8996 Rezid. telef. WAibrook 5-3099 DR. P. STRIMAITIS GYDYTOJAS IR CHIRURGAS (Bendra praktika ir specialiai chirurgija) 1724 West 47th Street (Kamp. 47th ir S. Hermitage) Val.: nuo 2 iki 4 val. ir 6 iki 8 v. p. Šeštad. nuo 2 iki 6 val., Iškyr. sek.

Tel. ofiso TO 3-0856 Res. tel. GA 3-0046 DR. FL. TALLAT-KELPSA GYDYTOJAS IR CHIRURGAS Spec. chirurginės ligos 5002 West 11th Street, Cicero, Ill. Val.: kasdien 5-8 p. m., šeštadien. 1-4 p. p. Kitu laikų ir trečiad. susitarus

DR. VYT. TAURAS (Bendra praktika ir moterų ligos) GYDYTOJAS IR CHIRURGAS Ofisas ir rez. 2652 W. 59th St. Tel. PProspect 8-1222 ar WA 3-5577 Ofiso val.: Pirm. 7-9 v. v., Antrad. Treč. ir Penkt. 6-9 val. vak. Šeštad. 2-4 val. popiet. Iri sutig susitarimu

Tel. ofiso HE 4-2123, rez. GI 8-6198 DR. V. P. TUMASONIS CHIRURGAS 2454 West 71st Street (71st ir So. Campbell Ave.) Atostogose iki rugpj. 1 d.

Telefonas — GROvehill 6-2823 DR. A. VALIS-LABOKAS GYDYTOJAS IR CHIRURGAS Specialybė: AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS 2524 West 69th Street Valandos: nuo 1-4 ir 6-8 val. vak. Šeštadieniais nuo 1-4 val. popiet. Trečiad. uždaryta

Tel. PProspect 6-9400 DR. ONA VASKEVIČIUS (VASKAS) GYDYTOJA IR CHIRURGE 6248 South Kedzie Ave. Ofiso val.: kasdien 10-12 val. ir 7-8 v. p. Šeštad. nuo 2 iki 4. Treč. ir sekmd. tik skubiais atvejais ir susitarus.

Tel. ofiso PR 6-6446, rez. HE 4-3160 DR. F. C. WINSKUNAS GYDYTOJAS IR CHIRURGAS 2420 W. Marquette Road Val. nuo 2 iki 4 p. p. ir 7 iki 8 v. v. Trečiad. ir šeštad. pagal sutartį.

Tel. PProspect 6-9400 DR. P. Z. ZALATORIS GYDYTOJAS IR CHIRURGAS 1821 So. Halsted Street Tel. ofiso CA 6-0257, rez. PR 6-6666 Resid. 6600 So. Artesian Ave. Val. 11 v. ryto iki 3 v. p. d. 6-7 vak.

Tel. Off. FR 2-4841, 9 A.M.-5 P.M. Tel. Res. AV 3-2627, 5:30 P.M. iki 9 DR. JUSTINA ŽIRGULIS Ievros nervų bei proto ligos — val. ir ketv. ir anuo met

PITTSFIELD BUILDING, Comb. 621 55 E. Washington St., Chicago 29, Ill. Priėmima tik pagal susitarimą. P. ŠILEIKIS, O. P. Orthopedas. Protėstas. Apatiniai-Protėstas. Med. bandasai. Spec. pagalba kojoms (Arch Support) ir kt. Val. 9-4 ir 6-8. Šeštadieniais 9-11 ORTHOPEDIJOS TEHNIKONAS LAB. 2850 W. 63rd St., Chicago 29, Ill. Tel. PProspect 6-5084

DR. G. SERNER LIETUVIS AKIŲ GYDYTOJAS 25 metų patyrimas. Tel. Yards 7-1829 Pritaiko Akinus Keičia stiklus. Ofiso ir Akinų Dirbtuvė 756 WEST 25th STREET Valandos: nuo 10 iki 12 ir 3 iki 5. Treč. uždaryta. Penkt. ir šešt. 10-3 val. po pietų. Akis pagal susitarimą.

Dabarties graikų menas

JUOZAS PRUNSKIS

Kitados Goethė savo "Ap-
mąstymuose" yra pasakęs:

— Iš visų pasaulio tautų —
gyvenimo sapnų gražiausiai yra
savnavę graikai.

Aną metų lankydamas tą
Praksitelio, Fidijsaus žemę, sau-
lėtusius Atėnus, turėjau
džiaugsmo įsmukti į vieną grai-
kų sostinės meno galeriją, kur
tuo metu buvo paroda. Čia bu-
dėjo jaunas tapytojas H. De-
koulakos, buvo laisvas ir galė-
jone išsikabinti. Kita proga
graikai buvo taip malonūs pado-
vanoti jų meno kritiko, daili-
ninko Angelos Prokopio gili
studijinį veikalą "5,000 years of
Greek Art". Prokopio tvirtina,
kad tarp Europos tautų vis di-
dėja bendradarbiavimas ir jų
estetinis bei intelektualinis gy-
venimas palaipsniui vienodėja,
bet vis dėlto kiekvienoje tauto-
je yra ir daug kas savito bei
įdomaus.

Išsilavinimas iš dekoratyvinių priedų paskirties

Jeigu senovės Graikijoje
skulptūros, būstai buvo daugu-
moje monumentalių pastatų
puošmenys, tai ilgainiui tie kū-
riniai išsilavinimo iš dekoratyvi-
nių priedų paskirties, tapdami
savarankiais. Jau nuo El Gre-
co graikų meno istorija tampa
individualinių menininkų istori-
ja, su savo atskira technika, sti-
liumi, skirtinga mokykla, o ir tie
patys menininkai metai iš metų
keitėsi. Anksčiau menininkas
ėmė užsakyti iš valdovo, vys-
kupo, kito dignitarium ir kūrė
gal iš dalies taikydamas prie
užsakytojo skonio, apsprendžia-
mas kas liečia temą ir iš dalies
techniką. Naujaisiais laikais me-
nininkas su būsimuoju jo kūri-
nio savininko susiriša per meno
galeriją, savo piešinį ar skulp-
tūrą kuria jo nežinodamas ir
laisvai pagal savo įkvėpimą.

Nauji talentai

Tarp naujesnių graikų meni-
ninkų mes randame ir tokių ša-
koto talento žmonių, kaip Ni-
cholas Koutouzis — tapytojas
muzikas, satyrinis poetas ir...
kunigas.

Naujieji graikų menininkai
studijas ėjo Romoje, Paryžiuje,
ir jų kūryboje tai nekarta yra
ryškūs — neoklasinės srovės
vadovaujantis skulptorius
Lazaros Sochos, Paryžiaus mo-
kiny, kurio sukurtoji nepri-
klausomybės kovų herojaus Ko
lokotronas statula puošia senos
sius parlamento rūmus Atėnuo-
se. Jis jau 1900 metų didžiojo
Paryžiaus parodoj laimėjo pri-
pažinimą ir medalį už savo su-
kurtą grupę: "Elada saugo sa-
vo senienas".

Religinės temos

Kai graikų neoklasizmo ats-
tovi savo įkvėpimo ieškojo he-
lenų, romėnų, egiptiečių mode-
liuose, iškilusi šio šimtmečio
sąvartoje romantizmo srovė iš
dalies gražino susidomėjimą re-
liginėmis temomis. Tą srovę ge-
rai atstovavo Nicholas Gyzis,
kurio paskutinio laikotarpio
darbuose gausu aistringų misti-
cizmo. Jo bendramintis Teo-
doras Rhalis taipgi yra davęs
tos pat nuotaikos kūrinių, pieš-
damas švelnius, pabalusius aris
tokratiškus veidus "Mergaitė
bažnyčioje", "Mergaitė prie
klausklos", "Nuotaka, laukian-
tį grįžtančio vyro". Religinės
temos taipgi žavėjo Andrių
Gergiades. Plačiau žinomas jo
aukštos vertės kūrinys "Zmo-
gaus nupuolimas": rūstaus, juo
dais debesimis padengto, žaibais
suskaudyto dangaus fone, siau-
čiant laukiniškai audrai, archan-
gelas išvaro Adomą ir Ievą, pli-
kus ir pasižailėjimo vertus.
Adomas parėmęs galvą ranka,
o Ieva susigėdusiai rankomis
dengia savo krūtinę. Tai bibli-

nė scena, El Greco pavyzdžiu
(tikroji jo pavardė — Domeni-
kos Theotocopoulos, bet jis bu-
vo graikas ir dėl to meno pa-
saulyje gavo El Greco vardą).
Kitos Georgiades temos buvo:
"Nukryžiuojamas", "Istatymo
mokytojai", "Vienuoliai" ir pan.

Įdomus fenomenas buvo reali-
zmo atstovas dail. Apartis,
kuris savo modelio statulą "Ma-
rina" atkūrė net dviejuose šim-
tuose įvairių pozų: tai sušu-
kuotais gotiškai plaukais, tai
sėdinčias ant kubinės bazės, tai
apsirengusią egiptietišku dra-
bužiu skaidrumu. Būdamas Pa-
ryžiaus Bourdelle auklėtinis, jis
vis dėlto atsispyrė abstrakcinio
meno vylionėms ir pasiliko iš-
tikimas europėiškam žmogaus
kultui, turinčiam šaknis graikų-
romėnų humanizme.

Karo meno tapytojai

Įdomią tapytojų seriją sudaro
vadinamoji graikų karo meno
dailės mokykla. Jurgis Roilos
dar graikų-turkų kare 1897 m.
su šautuvu ant peties ir su tep-
tuku bei palete rankoje ėjo per
mišius laukus, kurdamas reali-
stinius paveikslus, kaip "Pani-
ka" ir kitus, užfiksuojančius
karo vaizdus. Moteris tapytoja
Thalia Flora-Karavia 1912-1913
metų karo dienoraščio vaizdus
tapė savo "Karo įspūdžių" seri-
jose. Čia buvo surinkta puikiš-
kai, padaryti fronte. Ir dail.
Pherekydes sekė armijas, bet
jis savo talentą palenkė šiaurės
Graikijos kalnų tapybai. Karo
eiga Mažosios Azijos 1919 m. bu-
vo piešiniais atžymėta vietinio
dailininko G. Procopio. Kari-
ninkai jį nekarta turėjo barti
už beprotišką drąsą veržtis į
kautynių lauką ir čia škieuoti,
nepaisant elementariausių sau-
gumo taisyklių. Jisai taipgi bu-
vo nusilinęs net į Abisiniją, kur
padarė labai stiprių škieų an-
glimi. Kritus Smirnai, jis pas-
liko už priešų linijų, siekdamas
išgelbėti savo piešinius ir nuo-
traukas. Jį nuteisė turkų karo
teismas. Jam pavyko nakčia pa-
bėgti, išnešant visus savo meno
turtus. Vienas kritikas apie jį
rašė: "Jis keliavo tarp lauki-
nių genčių, nugalėjo nežmoni-
kas kliūtis, kautynių dūmų de-
besyse jis rankoje laikė iškėlęs
paletę kaip vėliavą. Savo dro-
bėje jis užfiksavo paskutinę
mirštančiojo spazmą, paskutinį
akies mirktelėjimą, — karštį
dangaus, illuminoauto karo lieps-
nomis, artilerijos griausmingus
sprogimus... sparnuotas pėsti-
ninkų atakas, karių dainas, ar-
klių žvangimą..."

Po Mažosios Azijos karo ka-
tastrofos Procopio išstatė sa-
vo meistriską kompoziciją "Mes
nebuvo nugalėti". Ir tai buvo
lyg naujo atgimimo trimitas.
Jo karinėse kompozicijose ne-
simatė žymiųjų karo vyrų ar
politinių figūrų. Jo herojai bu-
vo anonimiški paprasti kariai,
šaukūs ir žmogiški, senosios ra-
sės vaikai, pakartoja Trojos
karą... Procopio kariai kovo-
jo ir mirė lyg metų eigos pri-
brandinti savo likimui ir verti
garbės. Taip jo kūrybą apibū-
dina patys graikai.

Paskutinieji Procopio kūri-
niai buvo skaidresni. Jo pulkus
peisažas "Karališkieji sodai"
kabo miesto rotušės galerijoje
Atėnuose. Kai Musolinis su
savo fašistų pulkais įsibrovė į
Albaniją, dailininkas Procopio
nusiskubino tenai tapyti graikų
ryžtingo pasipriešinimo scenų.
Čia jis ir žuvo, turėdamas 62
m. amžiaus.

"Plaukikė"

Graikų menas neišliko visą
laiką nei vien klasiškų, nei
vien realistinių formų. Po
pirmo Pasaulinio karo eilė
Rodino mokinių graikų ėmė
reikštis neoklasizmu (kurio
atstovu buvo ir aukščiausi mi-
nėtasai Lazaros Sochos). Čia ypač
išryškėjo skulptorius Mykolas
Tombros, kuris užsidaręs ma-
žame Paryžiaus rusyje Mont-
parnasse, dirbo po 10 valandų
paroje. 1928 metais grįžo į
Atėnus suruošti savo pirmąją
parodą, pasireiškusią nauju sti-
liumi, iš kurio alsavo helenisti-
niai ir tarptautiniai bruožai, se-
na ir nauja kryptis, subrendi-
mas ir jaunatviški polėkiai, ir
tai buvo labai prie širdies nau-
jainikių atstovaujamas. Tačiau
džiai siekė gyventi ryšyje su
senovės dvasia. Tombros, sūnus
marmoro skaldytojo, dirbusio
atkuriant stadioną, savo kūri-
niams davė naują silimą ir gy-
vybę. Mykolo Tombros subren-
dimo šėdėvru laikoma statula
"Plaukikė", kur nuostabus ba-
lansas tarp vyriškų jėgos ir mo-
teriškių švelnumo elementų ir
kur taip ryškus patyrusios
skulptoriaus rankos virtuozis-
kumas. Ši statula buvo sukur-
ta 1944 m.

Egzotiškasis Kontologlou
Ilgainiui Parthenis pasuko į
mistizmą. Meninių reformų ir
naujumų besiekia dailininkai
pasiliko be vado, ir tada šią po-
ziciją užėmė N. Hadzikiyriakos-
Ghikas, pasukdamas graikų me-
ną į kubizmą, abstraktinę ta-
pybą ir geometrinę kryptį. Ir
kai dėl to graikų meno pasau-
lyje iškilo savotiškas konflik-
tas tarp neoklasizmo konser-
vatyvumo ir šių naujovių, iški-
lo naujas balsas — dailininko
Kontologlou, kuris iškėlė bizan-
tiškos kūrybos bruožus ir
Athos kalno vienuolynų mis-
tines idėjas. Kontologlou, degda-
mas noru rasti tikėjimą, 1922
m. nuvyko į Athosą ir ten pir-
mą kartą buvo nugalėtas bizan-
tiškos kūrybos didingumu. Jei
kiti graikų menininkai seka
europiečių individualizmu, jis
kultivuoja bizantinę kryptį, rem-
damasis šventraščiu, bažnyti-
niais freskais, liaudies baladė-
mis. Jis išmoko rašyti ir tapyti
nuolankaus vienuolio būdu. Ba-
sas ir Evangelijos aviganiai kai-
liais prisidengę jis išėjo į vie-
šumą. Bet sieloje jis buvo gi-
liai išsilavinęs klasikinėje ir mo-
dernioje literatūroje. Jis jungė
nauja ir sena, net ir savo tapy-
boje, ir pvz. jo paveiksle "Ati-
kos karaliai" primenamasis Kris-
taus gimimo simbolizmas. Jis iš
puošė Atėnų miesto rotušę, bet
pvz. jo graikų žvejų piešinys
primena apaštalus Jokūbą ir
Joną su savo tėvu Zebediejū-
mi, ir jį paveikslą žūrint, ro-
dos, girdisi Kristaus žodžiai:
"Sekite manimi".

Savo visuomenėje Kontologlou bu-
vo graikas. Jis turėjo stiprios
įtakos į jaunąją graikų tapyto-
jų kartą, bet didžiausia jo įta-
ka pasireiškė bažnyntiniame me-
ne.
Nikos Hadzikiyriakos-Ghikas
į Graikiją įvedė kubizmą, nors
jo ankstybesnieji ryšiai su im-
presionizmu jame taipgi paliko
pėdsakus. Jo tapyboje spalvos
tarpai praranda natūralią
reikšmę, tapdamas mistiniais
simboliais. Raudona pas jį rei-
škia šviesa, žalia — vandenį,

Išminties simbolis; vaizdas prie Meno Mokyklos Kaune

šviesk rentgeno spinduliais kla-
sinį piešinį, palaikyk jo skele-
tą ir turėsi supratimą apie Pa-
rthenis tapybą. Jo kūriniai turi
ir simbolines prasmės, kaip pvz.
"Nukryžiuojamas" kalba apie
graikų tautos kančias.

Įdomu, kad net penkios jo
mokyklos dailininkės pasižymė
jo peisažų ir gelių tapyba. Aps-
kritai, impresionizmas Graikijo-
je kaip prieš Parthenį, taip ir
po jo, buvo stipriai moterų dai-
lininkių atstovaujamas. Tačiau
paskutiniu metu — peisažų ta-
pyba Graikijoje nuolat praei-
tinu. Graikų dailininkų centriniu
dėmesio punktu vėl tampa žmo-
gus.

Egzotiškasis Kontologlou

Ilgainiui Parthenis pasuko į
mistizmą. Meninių reformų ir
naujumų besiekia dailininkai
pasiliko be vado, ir tada šią po-
ziciją užėmė N. Hadzikiyriakos-
Ghikas, pasukdamas graikų me-
ną į kubizmą, abstraktinę ta-
pybą ir geometrinę kryptį. Ir
kai dėl to graikų meno pasau-
lyje iškilo savotiškas konflik-
tas tarp neoklasizmo konser-
vatyvumo ir šių naujovių, iški-
lo naujas balsas — dailininko
Kontologlou, kuris iškėlė bizan-
tiškos kūrybos bruožus ir
Athos kalno vienuolynų mis-
tines idėjas. Kontologlou, degda-
mas noru rasti tikėjimą, 1922
m. nuvyko į Athosą ir ten pir-
mą kartą buvo nugalėtas bizan-
tiškos kūrybos didingumu. Jei
kiti graikų menininkai seka
europiečių individualizmu, jis
kultivuoja bizantinę kryptį, rem-
damasis šventraščiu, bažnyti-
niais freskais, liaudies baladė-
mis. Jis išmoko rašyti ir tapyti
nuolankaus vienuolio būdu. Ba-
sas ir Evangelijos aviganiai kai-
liais prisidengę jis išėjo į vie-
šumą. Bet sieloje jis buvo gi-
liai išsilavinęs klasikinėje ir mo-
dernioje literatūroje. Jis jungė
nauja ir sena, net ir savo tapy-
boje, ir pvz. jo paveiksle "Ati-
kos karaliai" primenamasis Kris-
taus gimimo simbolizmas. Jis iš
puošė Atėnų miesto rotušę, bet
pvz. jo graikų žvejų piešinys
primena apaštalus Jokūbą ir
Joną su savo tėvu Zebediejū-
mi, ir jį paveikslą žūrint, ro-
dos, girdisi Kristaus žodžiai:
"Sekite manimi".

Grįžimas į gamtą
Apskritai pagrindinė pokari-
nės graikų dailės savybė yra
grįžimas į gamtą. Norima atsta-
tyti pusiausvyrą tarp subjekto
ir objekto ir realistinį meną at-
kurti ant naujų pagrindų. Ta
neorealistine kryptis daugiausia
pradėjo išryškėti 1930 m. ir iš-
sivystė vadovaujama dailininko
Yiannis Tsaroucis, D. Dia-

mantopoulos ir Yiannis Mora-
lis. Jie buvo Gaugino ir Matisse
inspiruoti, bet taipgi savo kū-
rybą siejo su grįžimu prie gam-
tos, prie liaudies meno vaizdin-
gumo, ir čia jie buvo žavę pas-
kačinimo iš savo mokytojų
graikų.

Pamišimo tapytojas

Kompromisinių bandymų tarp
neorealizmo ir tarp paveldėto
nuo ankstybesnių metų "pablū-
dimo", besireiškiančio visiškai
nepriklausomu individualizmu
bandė praveisti savo siurrealisti-
ninėje tapyboje Nikos Engono-
poulos, kuris siekė racionalio-
siurrealizmą. Jo tapyba
kūdiinga viatos natūralios tvar-
kos perstatymu, kur jis įvairius
dalykus palieka iš natūralios
tvarkos atitrauktąjį plotmėjį,
pvz. ak'is jo piešinyje palieka
savo vietą, atsiradama sagos
vietoje, o akies vietoje — laik-
rodis. Tais fantastiškais kon-
trastais jis bando meniškai at-
vaizduoti sapnus, pamišimą,
neurotiką...

Skulptūroje naujieji graikų
dailininkai aiškiai pasinešę į
abstraktą.

Pasakoja graikų menininkas

Mano sutiktasis graikas me-
nininkas šios dienos dailininkus
taip apibūdino: Apartis —
skulptorius, gyvenęs Paryžiuje,
garsus Prancūzijoje ir Graikijo-
je. Kapralos — skulptorius A-
tėnuose, kuria graikų dvasioje,
nors ryškus savitu stiliumi ir
individualumu. Zogolopoulos —
skulptorius realistas ir taipgi
kuriąs abstraktus. Yiannis Tsa-
rouhis portretistas, realistas,
savo kūryba arti liaudies, senas,
bet jaunos dvasios. Yiannis
Moralis — meno mokyklos pro-
fesorius, tapytojas, portretis-
tas, geras kompozicijoje, re-
alistas. Georges Boujanis — ta-
pytojas ekspresionistas, studij-
javęs Austrijoje. Yiannis Papa-
— skulptūros profesorius meno
mokykloje, realistas.

Atėnuose veikia šešios meno
galerijos. Dailininkai susibūrę į
sąjungą Zygos (Svarstyklės).

Baigiant malonius skaityto-
jus tenka atsipaštyti, kad ši ap-
žvalga nėra sistematinė, kokia
būtų specialistams skirtame
žurnale. Čia daugiau epizodinis
pavaizdavimas, vietomis nepro-
porcingai išryškintam įdomesni-
smulkmenas, kad susidarytų
daugiau intriguojančio vaizdu-
mo platesnoms skaitytojų ma-
šėms skirtame dienrašty.

ADOMAS VAITKEVIČIUS
Anglių ir Alyvos
Patarnavimas

Telef. REpublic 7-5803
Visų rūšių apšildymo sistemos
įvedimas, perdirkimas ir
pataisymas
Greitas, sąžiningas ir pigus
patarnavimas

ATLAS FUEL CO.
ATSTOVAS

4919 So. Paulina Street
Tel. PRespect 6-7960

KRONIKA

• Petras Lape'is, kunigas
yra miręs 1950 m. liepos 30
d.; šiandien sueina 10 metų nuo
jo mirties. Ilgą laiką yra dar-
bavęsis Chicago's parapijose,
yra buvęs Švėkšnos Saulės
gimnazijos kapelionu, tremtyje
kapelionavo Bad-Woerischofeno
Lietuvių stovykloje. Dar klieri-
kaudamas buvo vienas iš Ame-
rikos Lietuvių Katalikų Moks-
leivių Susivienijimo iniciatorių
1912 metais ir pirmas šios or-
ganizacijos pirmininkas, taipgi
1912 metais ir pirmas šios or-
ganizacijos pirmininkas, taipgi
laikraščio "Moksleivio" redak-
torius. Nemažai dirbo spaudo-
je: išvertė Loebe's "Kultūra ir
spauda", sulietuvino eilę komė-
dijų scenaj: Medicinos daktar-
as, Pono Felikso atsilankymas,
Žydas ir džiukas, Guminiui ba-
tai, Nuo ausies ligi ausies ir
kt. Visi tie leidiniai pasirodė
prieš I Pasaulinį karą. Šure-
dagavo Amerikos Liet. Katali-
kų metrašty (1916), parašė Šv.
Kazimiero monografiją.

Lietuvoje buvo paskelbti jo
darbai: Evoliucijos teorija, Re-
liginio auklėjimo problema, Baž-
nyčia ir laisvė, Kristupas Ko-
lumbas; taipgi parūpino prel.
K. Saulio biografiją.

• Prof. Juozas Eretas Sveica-
rijoje išspausdino monografiją
apie sovietinės pedagogikos raidą:
"Die Entwicklung der Sowjet
paedagogik". Leidinys turi 26
pusl., gerai dokumentuotas, pa-
rašytas suglaustai. Susidarė iš
paskaitos, kurią prof. Eretas
Sveicarijoje laikė gimnazijų di-
rektoriams. Leidinyje iš pradžių
nusakoma pedagogikos klausim-
ai charistinėje Rusijoje, toliau
— apimamas laikotarpis prieš
pat sovietams įsigalint, tada se-
ka: ankstyboji sovietinė pedago-
gika, jų pedagoginis atlydis, Chruš-
čevo laikai.

• Dr. A. Klimas, dėstęs Ro-
chesterio Universitete, rugp. 6
d. kelioms savaitėms išskrenda
į Europą, kur dalyvaus porą
tarptautinių suvažiavimų.

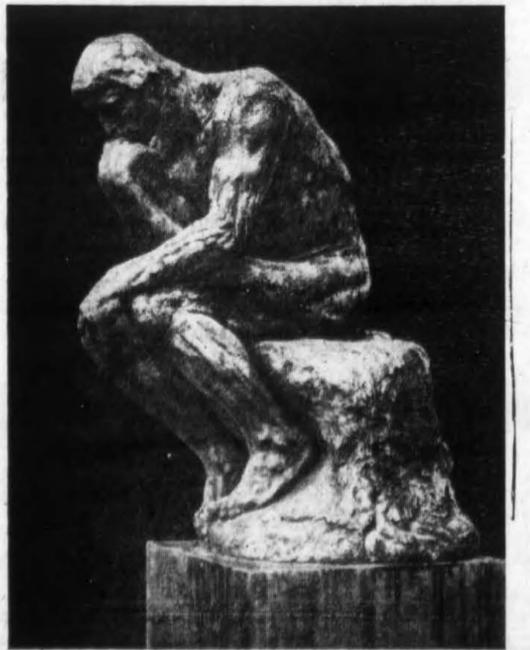
GERA ZINIA ŽMONEMS
KURIE SIUNČIA PINIGUS
ARBA SIUNČINIUS
LIETUVA
10 RUBLIŲ
(NE 4) už vieną dolerį
Dabar mes jau išmokėsim
Siunčiant pinigus per
mūsų banką į
LIETUVĄ

Pristatymas garantuotas
ir gausite kvitą su jūsų gi-
minių parašu. Daug kas
anksčiau siųsdavę siunti-
nius dabar siunčia pini-
gus. Dėl pilnesnių infor-
macijų rašykite arba
skambinkite

AMALGAMATED BANK
111 S. Dearborn Street
Telephone FRanklin 2-4100
Member Federal Deposit
Insurance Corporation
Chicago 90, Ill.

COSMOS PARCEL EXPRESS CORPORATION

(Licensed by INTOURIST)
PASKUBINA JESU SIUNČINIUS JESU DRAUGAMS
IR GIMINEMS Į BET KURIAJ SSSR DALI.
SIUNČINIAI APDRAUSTI • PRIŠIUNTIMAS GARANTUOTAS
Gavėjus Nieko Nemo. •
RASYKITE AR APLANKYKITE JUMS ARTIMUS SKYRIUS
NEW YORK 3, N. Y. 39 Second Avenue Tel. AL 4-5456
BROOKLYN 7, N. Y. 600 Sutter Avenue, Tel. DI 5-8808
PATERSON 1, N. J. 99 Main Street Tel. MU 4-4619
*VINELAND, N. J. Wes' Landis Ave.(Greek Orthodox Bldg.)
LAKEWOOD, N. J. 126 4th Street Tel. FO 3-8569
NEWARK, N. J. 428 Springfield Ave. Tel. BI 3-1797
NEW HAVEN, Conn. 6 Day Street Tel. LC 2-1446
PHILADELPHIA 41, Pa. 4925 Old York Rd. Tel. DA 4-4401
PITTSBURGH 3, Pa. 1015 East Carson St. Tel. HU 1-2750
CLEVELAND 13, Ohio 2683 W. 14th Street Tel. TO 1-1068
WORCESTER, Mass. 22 Carlatad Street Tel. SW 8-2868
HAMTRAC, Mich. 9350 Jos. Campau Tel. TR 3-1666
CHICAGO 22, ILL. 2222 W. Chicago Ave. Tel. BR 8-6966
SAN FRANCISCO, Cal. 2076 Sutter Street Tel. FI 6-1571
SPRINGFIELD, Mass. 1716 Main Street Tel. RE 2-7163
WATERBURY, Conn. 6 John Street Tel. PL 6-6766
• Vineland skyrius atidarytas penktadi., šeštadi. ir sekmadieniais

A. Rodino Mąstytojas; visa eilė graikų menininkų buvo Rodino mokiniai.

Tėvų Marijonų Bendr. Draugijos Metinis Išvažiavimas !!

SEKMADIENĮ, LIEPOS 31 D., 1960 M. — TĖVŲ MARIJONŲ SEMINARIJOS SODELYJE, CLARENDON. HILLS, ILLINOIS

Šv. Mišios koplyčioje 11:00 val. ... Pikniko pradžia 1:00 val.
Šio rengimo pelnas skiriamas įrengti apatinės salės virtuvę Tėvų Marijonų vienuolyne Chicagoje.

ISVAŽIAVIMO METU VEIKS BŪFETAS, BUS GALIMA GAUTI SKANIŲ VALGIŲ. BUS ĮVAIRIŲ DOVANŲ IR KITŲ PAMARGINIMŲ.
Lietuviška visuomenė nuosirdžiai kviečiama dalyvauti ir smagiai praleisti dieną gražioj seminarijoj aplinkumoj.
Tėvų Marijonų Bendr. Dr. Jos Chicago's Apskritis Valdyba.

20 metų leninizmo liūne

BEN. BABRAUSKAS

Šviesus žmogus tas Jokūbas Stukas: daug pasaulio jis yra matęs — balto ir juodo. Net universitetą yra regėjęs, ir tai ne vieną. Ne pirmam jam teko pamatyti dabartinę Lietuvą. Bet užtat jis pirmas — neskaitant raudonųjų ekskursininkų — gavo pamatyti daugiau negu Vilnių: Kauną ir pakeles, esančias tarp tų dviejų miestų. Pasirodo, mūsų gražusis Kaunas liko tiek apšepęs, it mėnesiais nesikutęs, nesiprausęs kalyns. Per dvidešimt metų Kauno pastatai išbuvę be reikiamo remonto: nematę dažų nei vinių. O kaimų ir miestelių namai tiesiog baisingi. Daug atsilikusių kraštų įvairiuose žemynuose Stukas aptiko, bet tokių šurpių vaizdų, kaip dabartinėje Lietuvoje, niekur nematė. Prieš 20 metų bolševikai pompas tiskai fotografavo Braziliją, tą krūvelę namų, neturtingų darbininkų susilūpdytų Kaune. Nerias pakrantėje. Dabar, po 20 metų, ištiša Lietuva virto Brazilija.

Neaklas, žinoma, ir Algirdas Margeris. Perna, grįžęs iš Lietuvos, paklaustas, kaip dabar atrodo Lietuvos kaimo trobesiai, nesvyrotodamas atsakė, kad jie griūva, stogai kiauri. Tik jis spėjo susidaryti savotišką filosofiją, pateisindamas tuos griūvius: girdi, viskas pasensta, taip ir tie namai paseno, ir nėra prasmės jų taisyti, nes jie jau atgyvenę savo amžių. Kaip kad ir jis pats, Margeris, pasenęs ir greit turėjęs užleisti vietą jaunesniems. Bet, žinant bolševikų spartą, visiškai aišku, kad dar ne viena karta spėtų numirti, be laukdama naujų „gyvenviečių“. Žinoma, jei bolševikai liktų ilgai šeimininkauti Lietuvoje...

Mūsų laikais laikraščiai nesąmoningi bolševikų propagandininkai

Užtat ne kartą pasidaro keista, irginanti mūsų akis spaudoje mūrinės Lietuvos vaizdus be komentarų. Pavyzdžiui, Šiaulių miesto naujas kampelis su penketu keturaukščių namų ar Mažeikių nauji gimnazijos rūmai tartum akivaizdžiai byloja: štai kaip pasipuošė Lietuvos miestai. Bet kai žmogus turi įsakmių žinių — žodinių ir vaizdinių — apie tų pačių miestų kitokias puses, anie vaizdai, deja, tėra išimtis. Per penkiolika metų svetimų valdytojų, pasirodo, ne tik neatstatyta, bet nė karo griuvusių nepasirūpinta sutvarkyti. Pasėkmės buvo kitokios, kai kraštą tvarkė saviškiai. 1921 metais, nuvykęs į Šiaulius, radau degusių krūvas, o 1928 m., man išvykstant, ne tik viskas buvo atstatyta, bet Gubernijos laukuose spėjo naujas miestas šalia išaugti. Nereikėjo nė 10 metų, kad Kauno ar Šiaulių gyventojai skaičius padvigubėtų, ir tai be jokių penkinečių planų, be jokių lenktynių.

O dabar planai lenkia planus, bet tikrovė vis tebesimurdo tame pačiame leninizmo liūne. Normaliomis sąlygomis Marijampolė ar Tauragė šiandien, po 20 metų, būtų jau pasiekę 40 tūkstančių, o dabar arch. doc. K. Šešelgis „Svyturio“ Nr. 12, planuodamas tolimą ateitį, svajoja, kad Marijampolė, Tauragė, Telšiai, Alytus dar tik „per 20 metų turi išaugti ne mažiau kaip iki 40,000 gyventojų“. Tai tau ir tempas, taip vejamės Amerika...

Kitas architektas A. Cibas po 20 metų bolševikų šeimininkavimo tebeurmančius piliečius bando nuraminti, paguosti komunistinės ateities vizija: „Miestai bus gražūs, patogūs“ (L. ir M. 1960. VI. 18). Aišku, tai tik to-

lima architekto vizija, o dabar, to paties architekto žodžiais: „mūsų chemijos pramonė vis dar nepakankamai gamina dažų, jų kokybė vis tebėra žema“; „mūsų miestuose nepatenkinamai vykdomi gatvių tvarkymo darbai“; net naujai pastatyta namų „dar negalime prijungti prie vandentiekio, kanalizacijos tinklų“. O kad nepasiprašytų įjungti mišį tų tinklus vieno buto namai, siūloma jų statybą iškelti už miesto ribų, „pavyzdžiui Kauną“ ir drožia sau pėstele ar ris tele toks tarybinis žmogus 13 — 15 kilometrų Kauną ir savo darbuotojė. Gerai žinome, kad jautobusą patekti tarybinėje santvarkoje ne taip lengva.

Žmonės klapučiai prieš carų ant kelius

Tačiau net tokie katastrofiški patalpų stokos reikalai, kada vietoj skelbtosios mūrinės Lietuvos imama grįžti į drėbinę molio su spalvais statybą, yra niekis palyginti su aprangos ir duonos rūpesčiais. Jeigu šiandien staiga grįžtų caras su baudžiavos laikais, žmonės klapučiai ant kelių. Juk baudžiavos metu daugumas baudžiaininkų turėjo po 11 ar net 22 hektarus, t. y. valaką. Turėjo po porą arklių, o šiandien nė vienas kolchozninkas apie arklių nė pasvajoti negali. Žemės nė hektaro niekas neturi: visi turi džiaugtis ir dėkoti partijai, kad tik neatimtų to pushektario. Taigi caro laikais kiekvienas baudžiaininkas buvo tikras dvarininkas palyginti su kolchozninku. Ir už tokią didelį žemės gabalą jis teturėjo ponui atidirti vos 2-3 dienas per savaitę. O dabar už tą pushektarį kolchozninkas turi dirbti visas šešias dienas. Tai kaip jis nesvajos apie carinės baudžiavos laikus!

Žinoma, bolševizmas atnešė ne ribotas laisves tarybiniam žmogui: laisvę j poilsiui (po sunkių darbų!), laisvę j darbą (kad nerūpėtų kapitalą susikrauti), laisvę mąstyti, laisvę kalbėti (tai, ką partija suformulavo). Labai išsamiai ir teisingai tuos dalykus „Svyturyje“ sueliuioja tarybinis rašytojas Vincas Giedra:

Galiu išsėsti po darbų, Svajoti naktį žavią... Ir apie tai tiktai kalbu, Ką partija man davė. Didžiausia svajonių svajonė (svajonė, aišku, niekad neįsikūnija) kiekvienam tarybiniam žmogui partijos įkalta ši: viskas yra tavo — ir žemė, ir gyvuliai, ir namai, ir mašinos, ir pinigai. Žodžiu, tu esi turtingesnis net už Karvelį, net už Vailokaitį, tuos šiandien jau legendarinius ponus.

Įdomiaji tą bendrą turtingumą nusako Antanas Miškinis ką tik išleistame, bent kiek naujoviškame Eilėraščių rinkinyje:

Niekados nebuvau toks turtingas — Kiek daug dabar visko turiu! Šita žemė ir tavo, ir mano, Ir žvaigždės juk mūsų bendrai; Ir eilėraščiai, dramos, romanai, Ir iš lėto plasoja gandrai. (50-51)

Taip, ir žvaigždės, ir iš lėto plasoja gandrai — viskas kartu ir tavo, ir mano...

Tarybinis žmogus pilvo negarbina

Patys nebejausdami, tapome kapitalizmo vergais: tokia iškilminga dvidešimtmečio proga, užuot kalbėję apie dvasinius, nusikalbėjome apie žemiškus daly-

Lietuvių šv. Mikalojaus bažnyčia Vilniuje, okupantų bolševikų paversta sandėliu.

kus. Anot mielo mūsų poeto Antano Jonyno, tarybinį žmogų „ci niškiausias savo kapišo ir savo pilvo garbinimas sukrečia iki kaulų smegenų“. Itin maloni naujiena: materializmo garbintojams medžiaginiai dalykai, pasirodo, besą visai nereikšmingi ir nereikalingi. Pirmenybė turi būti suteikta dvasiniams dalykams: kultūrinis palikimas, paminklai, mokslas, literatūra komunistui yra pirmiečiai reikalai. Puiku!

Literatūros sritį paseikėsim kitą kartą — šičia probėgom per meskim kitus dvasinius dalykus.

Stai L. ir M. liepos 2 d. nustebe skaitome J. Balčikonio, K. Korsako ir kitų atsišaukima, raginantį rinkti vietovardžius. Gerai žinome, kad vietovardžių ir asmenvardžių žodynas buvo beveik baigtas spausdinti vokiečių okupacijos metais, tai buvome tikri, kad knyga liko paleista į rinką bent 1945 metais, tik Stalinas jos, kaip nepropagandinės nepasiebtų j Vakarus. Pasirodo, kad ir per 15 metų jos neišleido, tiksliau skant, tą reikalą bus irkliaivi j antraeilę kasdieninės duonos, „pilvo garbinimo“, kategorija. Dvidešimtmečio proga staciai nepatogu buvo prisiminti: seniai užmirštą dalyką: spartinti vietovardžių rinkimą, tvarkymą ir leidimą“. Bet tatal pasakino ... „paskutiniu metu pagyvėjęs vietovardžių tvarkymas bei publikavimas visoje Tarybų Sąjungoje“. Dabar visiškai aišku: respublika neturėjo teisės užbėgti už akių Maskvai ir buvo priversta bent 15-20 metų palaukti si savo vietovardžiais. Tame atsišaukime, beje, yra ir įdomesnių vietelių, pavyzdžiui: raginama atkreipti dėmesį ir į tarybiniais metais „atsiradusius naujus vardus“ — miestų, gatvių, kolchozų... Tai rodo, kad žmonės juos ima greit užmiršti ir grįžta prie senųjų, todėl svarbu paskubėti tuos tarybinius vardus užrašyti, idant jie nedingtų taip be garso ir žinios.

Valančiaus baldai dingo, Būgos tėviškė restauruojama... popieruje

Neprikli, Lietuvos laikais nesuspėta išleisti nė Kultūros paminklų apsaugos įstatymo, tačiau tada žmonės buvo pakankamai kultūringi: ir be įstatymo žinojo, kad paminklų griauti nereikia, senų knygų ar paveikslėlių niekas nedegino, iš pakelės kopylėty statulų nemėtė. Bet vos tik bolševikai užėjo, viskas ėmė verstis aukštyn kojomis. Niekto nepadėjo nė apsaugos įstatymai: raudonarmiečiai degino kažkokiom jiems nesuprantamam raišmė knygąs, rastas dvarų bibliotekose, naikino visokius buržujų paveikslus, keistus, jiem nepažįstamus įvairius rakandus. Tos rūšies 1940 metų įvykių liu-

dytojai esame mes patys, o tai, kas įvyko 1944-1945 m., dabar paliudija pati bolševikų spauda. „Lit. ir Meno“ 1960. VI. 4 rakaulų smegenų“. Itin maloni naujiena: materializmo garbintojams medžiaginiai dalykai, pasirodo, besą visai nereikšmingi ir nereikalingi. Pirmenybė turi būti suteikta dvasiniams dalykams: kultūrinis palikimas, paminklai, mokslas, literatūra komunistui yra pirmiečiai reikalai. Puiku!

Mūsų šie Elta neseniai paleido laikraščiams žinią apie kalbininko K. Būgos sodybos restauravimą. Tos propagandinės neteisingos žinėlės vienintelė teigiamybė buvo ta, kad kalbininko našlei ramiau gal teko numirti, išgirdus tokią malonią naujieną. Iš tikrųjų ne tik nieko nerestauruota, bet, kaip minėta pradžioje, viskas palikta tvarkyti pačiam gamtai: lietus nekludomai čiurskia per stogą ir, žinoma, per langų skylės, jokio privažiavimo ligi sodybos nebėliko — net duoblių žvyru neužpylė. Negi ten komunistas kolchozo pirminkas duos žyvrą, „liaudies turta“, gadinant tokiems niekams.

Restauravimo darbai čia vykdomi tik popieruje. Bent laikinai (!) galima buvo uždengti stogo skylės, sutvarkyti nugriuvusį kamliną ir kt. Kolūkis, pasivadinęs K. Būgos vardu, buvusią Būgų sodybą labai apleido. Reiktų sutvarkyti privažiavimą, išžyvuoti kelį iki Pažiegės“. Pakaks. Šie keli sąciniai (ne Jokiūbo Stuko, bet pačių bolševikų) puikiai parodo klaių Lietuvos gyvenimo vaizdą. Tai yra gėdos vainikas okupacijos dvidešimtmečiui. Jokiais sunkiausiais caro laikais žmonės taip negyveno be stogo, su nugriuvusiu kaminiu O juk tas K. Būgos kolchozas, be abejo, yra labiau sutvarkytas už kitus, kadangi jo gyventojai išsikovojo jam tokį šaunų lietuvišką vardą ir dabar stengiasi

graziau pasirodyti už kaimyninius Stalino, Lenino ar Molotovo vardą gavusius kolchozus. Rodos, lietuviška ambicija reikalauja pasispausti. Bet ar žmonės kalti, jei bolševikas kolchozo viršininkas ne plytgalio neleidžia paimti nugriuvusiam kaminiui atstatyti?

Filosofija išnyko, Lietuvos istorijos neliko

Prieš porą metų rusiškų komunistų suvažiavime Lietuvoje Maskvos igaliotinis Sniečkus apgailestavo, kad nėra lietuvių filosofų ir iš viso nė vienoje aukštojoje mokykloje apie filosofiją nieko negirdėti. Tiesa, Salkauskis mirė, Maceina, Girnius, Ramūnas, Liaugminas pabėgo nuo bolševikų, betgi dar liko toks pasaulinio masto filosofas Sezemanas, po mokslinių atostogų iš Sibiro turėjo grįžti prof. Iz. Tamošaitis, o per penkiolika metų savo ruožtu jėdu turėjo susilaukti prieauglio. Taigi ar tikrai nebūtų kas parašo lietuviškai kokį filosofinį veikalą Sniečkui, savo laiku nusprendusiam likti mokslui, bent neakivaizdiniu būdu šiek tiek prasilavinči?

Deja, Sniečkus čia daro logikos klaidą, prileidamas, kad gal li būti tokių negalimybių, kaip karštas ledas ar tirpstantis akmuo. Sniečkus logikos nesimokė, tai dėl logikos klaidų jis nekaltas; nepalyginti kaltesnis yra filosofas Sezemanas dėl to, kad jis nusprendė likti Lietuvoje. Ar gi jis nežinojo, kad filosofui marksistinėje sistemoje nėra kas veikti? Filosofas juk yra savitas, laisvas protautojas, o čia jis turėtų viską atrajoti pagal Markšą ir Leniną. Štai kodėl marksistinėje sistemoje bet kokia filosofija yra negalima. Niekto čia nepadės nė tik Sniečkus šūkavimai, bet ir pačios Maskvos įsakai.

Garbė mūsų istorikams ir literatūros istorikams, kurie geliančią širdimi pasiryžo pasitrukinti nuo savo darbo, būdami įsitikinę, kad jie čia sunkiomis sąlygomis šį tą dar padarys, o ten nieko nebepadarę. Štai Mykolas Biržiška Los Angeles išleido tokį veikalą, kuriame sintetiškai sukauptos ir panaudotos profesoriaus per visą amžių įgytos žinios ir kuriam lygiaus mes ligi šiol nesame turėję. Ką tik pasirodė Vaclovo Biržiškos monumentalus veikalas Aleksandryno

į tomas, veikalas, kuris viso pasaulio mokslininkams bus autoritetinga Lietuvos rašytojos metrika. O ką padarė likęs Lietuvoje žymiai jaunesnis už tuodu literatūros profesorius Mykolaitis? Niekas ten neišleido nė tos nauka. (Nukelta į 5 psl.)

Lietuvių Prekybos Namai

Naujaisi Svečių Kambario Baldai IŠ ITALIJOS
Didžiulis pasirinkimas svečių kambario, valgomųjų, miegamųjų, televizijos aparatų, virtuvėms šaldytuvų, pečių, formica stalų.

- Puikiausios sofos importuotos iš Italijos su travertino marmūro staliukais nuo \$100-\$250
- Foam Rubber kėdės, patogios ir modernaus stiliaus po \$49.00
- Komodos su veidrodžiais, likusių nuo \$49.00
- Puikiausios svečių kambario stalinės lempos, įvairių spalvų, po \$3.00
- 9x12 Nylon kilimai, po \$29.00
- 7 dalių valgomojo kamb. baldai, riešuto medžio \$149.00
- 3 dalių riešuto medžio miegamieji su šlifutu stiklo veidrodžiu \$149.00
- Šaldytuvai-Frigidaire, Gen. Electric po \$175.00
- Virimui porcelano pečiai, po \$99.00
- Brangių kilimų pavyzdžiai, 27x54, vertės po \$25, dabar \$5.00
- Didžiulis pasirinkimas sofų, valgomųjų, siena nuo sienos kilimų, vokiškų importų radijų ir fonografų.
- Visos prekės be brokų, be sugadinimų. Jaunavedžiams viskas vieniems metams išmokėjimui be procentų.

KAS TIK TURI GERĄ SKONĮ VISKĄ PERKA PAS LIEPONĮ.
FURNITURE CENTER, INC.
LIETUVIŲ PREKYBOS NAMAI
3207 So. Halsted St. Tel. Victory 2-4226
VAL.: Pirmad. ir ketvirtad. 9 iki 9 v. Kitom dienom 9 iki 6 v. Liepos ir rugp. mėn. sekmad. uždaryta.

PERKRAUSTYMAI - MOVING
Pigus, sąžiningas darbas. Visi apdraudimai. Dėl artimų ir tolimų distancijų. Šaukite sekandiai:

ANTANAS VILIMAS
8415 S. LITUANICA AVE., CHICAGO, ILL.
Telefonas FFrontier 6-882

MOKAM AUKŠTUS DIVIDENDUS ANT VISŲ TAUPYMO SĄSKAITŲ!
INDELIAI APDRAUSTI IKI \$10,000.00
Paskolos ant namų nuo vieno iki dvidešimties metų — ilgvalis mėnesiniais atmokėjimais.

BRIGHTON SAVINGS AND LOAN ASS'N
4071 Archer Ave. CHARLES ZEKUS, Sec'y LA 3-8248
VALANDOS: Kasdien nuo 9 iki 4:30; Ketvirtadieniai 9 iki 9 v. vak. Trečiadieniai uždaryta.

PRISTATOM
Visokių Rūšių
STATYBAI
IR NAMŲ
PATAISYMU
MEDŽIAGĄ

CARR MOODY LUMBER CO.
STANYS LITVINAS, Prez.
3039 So. Halsted St.
Tel. Victory 2-1272
Apkavinamą ir Prekių Pristatymą Teikiame Nemokamai
Kasdien atidara kasdien nuo 8 val ryto iki 6 val vakaro ir šeštadienio iki 3 val. p. p.

APDRAUSTAS SAUGUMAS — PELNINGI PATARNAVIMAI

Pasinaudokite sekandiais mūsų patarnavimais: Nariams veltui išskelbiame čekius. Duodame Money Orderius — čekius šeimos biloms apmokėti. Apdraudžiame taupymo skyrius. Kalėdų ir vakacijų skyriai. Aukšti dividendai. Jaunuoliams kolegijos bonų skyrius. Nemokamas parkinimas. Saugios vertybų dėžutės. Depozitavimas nakti. Organizacijoms veltui kambarius susirinkimams. Ir daug kitų naudingų patarnavimų.

CHICAGO SAVINGS & LOAN ASS'N
6245 So. Western Ave., Chicago, Ill. Telef. G.Rovehill 6-7575
ATDARA: Pirmadienį nuo 12 iki 8, antradienį nuo 9 iki 4, ketvirtadienį ir penktadienį nuo 9 iki 8. Trečiadienį uždaryta visą dieną, o šeštadienį nuo 9 iki 12:30 val. po pietų.

TV — RADJAI — HI-FI — STEREOFONINIAI HI-FI, VOKIŠKI ORO VESINTUVAI — AIR-CONDITIONING
FRANK'S Television and Radio, Inc.
SALES & SERVICE Sav. P. Keršis, P. Endzells, J. Bendoraitis
3240 South Halsted Street Tel. CA 5-7252

Neįprasta knyga

A. GIEDRIUS, Worcester, Mass.

Ji vadinasi "Algis Trakys ir Taksukas Sleivys". Daug paveikslų, maža žodžių. O leidėjai, siūsdami knygą į žmones, į savo bičiulius ir platintojus, šiaip atskirame lapelyje prakalba apie "Algį Trakį ir Taksuką Sleivį": "Knygutėje yra visos rankraštis, kuris panaudotas pirmo lietuviško piešto filmo — kartūnui gaminti". Taigi iš tikro turime neįprastą knygą, kokios iki šiol nebūta.

Dar neteko man matyti to filmo, galimas daiktas, nematysiu bus ir daugelis kitų, kam teks pirmiau paimiti ir rankas pačia knygą. Ogi knyga ir ne tam išleista, kad gretintum ją su filmu: knyga viena eina į žmones. Taigi kaip ji atrodo?

Savo turiniu ir forma pirmą kartą dažnai per radiją ir televiziją matomus miki - mausus, tik čia viskas lietuviškai pavaizduota. Lietuvos kaime Algis Trakys išeina į kovą su gaidžiu. Šalia jo Taksukas Sleivys. Pat pradžioje Algis su Taksuku miega ir anksti rytą išgrįsta gaidį giedant. Abu pabunda ir, žinoma, nesidžiaugia, taip anksti prikelti. Ir tvartė vištos nepatenkintos šalia gaidžio. Gaidys sugieda antrą ir trečią kartą. Vaiko, šuniuko ir vištų nerimas dar didesnis. O kai gaidys, smarkiai sparnais plumpsdamas, sugieda dar kartą, tai Algis jau neiškętentės skubiai keliai, taisyti ir drauge su šuniuku bėga į vištide.

Kai vaikas pradaro vištides duris, šuniukas pirmutinis įsmunka į vidų, bet, pabūgęs išsigandusių ir sujudusių vištų, vėl puola lauk iš vištides. O gaidžiui kas... Jis vėl ima giedoti užsimerkęs. Tuo tarpu vaikas prieina prie jo ir nutveria jį į glėbį. Gaidys spurda, blaškosi, bet vaikas jo nepaleidžia ir įkiša į laštą, kur vištos deda kiaušinius. Gaidys nugalėtas. Pro langą pasižiūrėjęs, džiaugias ir šuniukas. Gaidys blaškosi laštoje, o pro plyšį matyti po juo baltas kiaušinis. Vištos nustebusios žiūri į kiaušinį padėjusį gaidį. Gaidys iš gėdos ima rausti, o jo skiauturė — balti. Iš pradžių būta priešingai: gaidys baltas, jo skiauturė raudona. Kova su gaidžiu baigta. Vaikas su šuniuku patenkinti eina savo kelias.

Taigi turinys nedidelis ir ne taip jau labai įdomus. Tačiau kai imi žiūrėti į paveikslus, tai ir turinys kitoks pasidaro: įdomus, gyvas, patrauklus.

Kas gražu ir ko dar galima būtų pageidauti

Ši knyga yra tos rūšies, kur paveikslas ir žodis lygiai reikalingi, paveikslas kartais net vyrauja. Taigi tuodu abu veiksniai ir gretinsime.

Knygos viršelyje pavaizduoti pagrindiniai veikėjai: vaikas, šalis jo šuniukas ir ant laktos gaidys. Visi trys pavaizduoti įtemptai bežiūrį į vienas kitą, ir tas vaizdas sužadina žiūrovo smalsumą. Vaikas su šuniuku žemai, gaidys ant laktos aukštai. Gaidys stambus, pasilenkęs grėsmingai žiūri į vaiką; nemanyk — čia kas nors turi įvykti. Gaidys gerai pavaizduotas. Ir vaiko, ir šuniuko visa pozycja taip pat gera. Bet vaiko veidas nerūškus: pusė kamuolio su išversta akim, užversta smailia nosyte ir dviem lenktais brūkšniukais vietoj žąptų. Nepalyginamai tikresnis ir įspūdingesnis vaikas 11 puslapyje lovoje ir visur kitur. Šuniukas viršelyje geresnis. Kitur jo snukis panašesnis į pelės, ne šuns snukį, ir tai labiausiai dėl to, kad per daug smailus ir kad apatinė žiauna neseikėtai trumpa — po pat kaklu. Gadina įspūdį ir tas priekibęs rutuliukas ant nosies galo. Beje, viršelyje tas rutuliukas visai įmanomas — tikrai paryškina šuniuko nosies galo

juodumą. Galima, o šiuo atveju ir pritinka, karikatūrinti, bet zaikas ir čia reikalingas.

Du pagrindiniai veikėjai

10 puslapyje žodžio autorius pristato du pagrindinius veikėjus: 7 metų berniuką Algį Trakį, kurio įprotis esąs groti lūpinė armonikėle. Taigi turi būti įdomus ir gyvas berniukas, o toks jis eina per visą knygą žodžiais ir piešiniais. Antrasis veikėjas — šuniukas Taksukas Sleivys, anot autoriaus, "kaštoniniai rudos spalvos, ilgo kūno, kreivai šleivomis priekinėmis kojomis, blizgančio, švairaus kailiuko, protingo, malonaus žvilgsnio". Bet, čia pat į paveikslą pasižiūrėjus, į ilgą smailią nosį su perdutu rutuliu-

Alg. Gustaitis, autorius knygos "Algis Trakys ir Taksukas Sleivys"

ku ant galo, į žąptus po kaklu, tam "protingo, malonaus žvilgsnio" šuniui simpatijos sumažėja. Tos simpatijos bent iš dalies grįžta, kai autorius papsakuoja apie šuniuko "dvi silpnas": neturintį ką veikti ar "kitomis neišaiškintomis progomis" ima sukintis ratu ir gaudyti savo uodegos galiuką, o ant ra — stebėti, kad jo uodega esanti per daug aukštai iškelta, tai ją prisiminus vis lenkti žemyn, nors ji vis iškyla, nes tokią jau jos prigimtis.

Sodyba

11 puslapyje pateiktas (žodžių ir piešiniu) Lietuvos ūkininko sodybos vaizdas. Žodžio autorius gerai aprašyta stambaus Suvalkijos ūkininko sodybą, tačiau piešinys nevisai atitinka aprašymą. O čia labai svarbu, kad piešinys būtų tikras ir aiškiai pavaizduotų Lietuvos ūkininko sodybą, kurios Amerikoje gimę vaikai lietuviškai nėra matę. Lietuvos ūkininko sodyba įspūdingesnė, ne kaip čia pateikia dailininkas. Jis, tiesa, kiek žinoma, tokios sodybos nesąs matęs, bet žodžio autorius galėjo pakoreguoti jo paveikslą. Paveiksle nematyti sodo vaizdo ir daugiau medžių apie namus ir visą sodybą. Gyvenamasis namas su kryžium šalia geras, bet tvorelė apie namą perarti — lyg suspaudusi laiko visą namą. Klėtis permaža ir savo stilium nepanaši į klėtį, be to, nėra šalia jos jokio augalėlio. Tvartai nuo daržinės turėtų skirtis savo durų ir langų išdėstymu, o kiek nors ir visa savo architektūra. Vištininkas (?) nepatogiai užkištas už daržinės (ar tvarto). Jeigu sode tie trys į trinkas panašūs daiktai vaizduoja bičių avilius, tai visai netikri, nėra nė panašumo. Malonu tačiau, kad visą sodybą nušviečia gražus gyvenamasis namas ir stilingas kryžius, nors tokioje didelėje sodyboje gyvenamasis namas irgi turėtų būti didesnis.

12 puslapyje pavaizduotas tiksliai gyvenamasis namas su kryžium ir šuliny. Vaizdas kyla pro dviejų didelių medžių tarpą, kurį sunku įsivaizduoti iš matytos visos sodybos 11 puslapyje, tačiau jaunam skaitytojui ir žiūrovui tai bus įmanoma. Šitas paveikslas visai geras. Šio namo pastogėje, žodžio autorius sako, miega Algis Trakys su savo šuniuku. O 13 puslapyje parodytas ir kambarys, kur juodu miega — abu vienoje lovoje, abu ant priegalvių ir po apklodu, kaip brolis su broliu.

Šuo žmogui ne brolis. O vis dėlto... šuo žmogui ne brolis. Gali jį mylėti ir leplinti... reikia jį mylėti, bet su savim lyginti, nors ir miego atveju, neįprasta... nesiderina su žmogaus prigimtimi. Kas yra šuo? Paprastai — gyvulys. Išdykusiems miesto ponams ir ponioms jis savotiškas žaislelis, senoviškas juokdarys, pono linksmitojas, tuštybės užpildytojas, ypatingas favoritas ir taip toliau. Ūkininkui jis namų ir jo turto sargas, o kartais ir savotiškas vaikų draugas. Tačiau tas tariamas draugas visada turi ir žino savo vietą: pakakto ir pažaidžia su vaiku, bet išsisi ir guli savo būdelėje, jeigu kieme, arba kur kamputyje bei prie lovos ant kilimėlio, jei kambaryje. Šunelis — sargas (tokia jo paskirtis), jis ir guli ir miega taip, kad būtų sargas, ne išleptęs, ne susiklostęs ligi ausų. Taip šunelis gali kartais savivališkai įlipiti į lovą pas vaiką ir atsigulęs iš viršaus ant apklodo pabraukti vaikui su uodega per nosį, kaip vaizduoja paveikslas 17 puslapyje, bet ne miegoti su vaiku po vienu apklodu, kaip anksčiau sakytą.

19 puslapyje kaukiančio Taksuko galva primena baltą mežtinę vaikų kepuraitę su bumbuliuku ant viršugalvio kaip tik dėl tos apatinės žiaunos po kaklu, pernelgį smailaus užriesto snukučio ir to prikišusio bumbuliuko ant nosies galo.

15 pusi. vištos plačiai atsifūpusios, kaip sėdė atsistėdusios ant laktų, lyg būtų kokios moterys, aiškiai ir neginčijamai savo vietą užsitikrinusios. Įspūdingos jos ir 25 pusi., kur planuoja ir kudakina prie laštoje uždaryto gaidžio.

Ilustruota gerai

Vaiko paveikslas visur gerai arba labai gerai pavykęs. Taip pat geros ir dekoracijos. Aplamai paėmus, tenka pasakyti, kad knyga iliustruota gerai, įdomiai, ir mūsų jauniems skaitytojams ir žiūrovams, tikėkimės, patiks. Jaunam dailininkui ko geriausios sėkmės, ko gražiausios pažangos to žanro kūryboje!

Žodis knygoje

Pravartu dar kartą pasakyti apie žodį knygoje. Mažieji knygos mėgėjai, dar nemoką patys skaityti, gaus paaiškinimų iš vyresniųjų. Bet ims knyga į rankas ir patys bemoką jau skaityti bei galvoti. Kaip tie jaunieji skaitytojai galės suprasti šitokius autorius sakinius: "Du jauni gyventojai Lietuvos kaime Nepriklausomybės laikais, Algis Trakys ir taksukas (galėtų būti vardas Taksukas A. G.) Sleivys, yra turėję visokių nutikimų. Jų dalį stengiausi užrašyti... "Kas tie Nepriklausomybės laikai? Kas ta jų dalis", kurią autorius stengėsi užrašyti? Lietuvos kaime ta dalis šitaip suprantama: dukteris dalis (kraitis, pasoga, pinigai); sūnau dalis; samdininko dalis; sunki vargšo dalis (jam tekęs vargingas gyvenimas). Pasako ir šiaip: dalis (pusė, trečdalis...) skolos jau išmokėta; dalį šieno be lietaus suvežėm.

Tamsokas bus jaunam skaitytojui ir šis sakinytis iš 17 pusi.: "Taksukas mieguistai pasiklausė, piktai šypteliai giedančiojo link ir tuoj susirango taip, kad uodegos galukas liečia Algio nosį". Mažam skaitytojui vertėčiau parašyti kelis paprastuosius sakinius, ne vieną ilgą, o painų. Vengtinai ir mažiesiems neįprasti žodžiai, kaip tas čia mieguistai, link arba ant, protestuodamas (18 p.), imituoti (19 p.).

Reiktų vengti per daug tirštai sukimšti tekstą, kaip antai 23, 24 ir 25 puslapiuose. Taip to teksto atrodo ir per daug, o mažasis skaitytojas netoks kant rus skaityti, kaip suaugęs, ypač kai čia pat prie to dar paveikslas.

Vytautas Stasiūnaitis

riau suderinti. Trakys — Sleivys, atrodo, parinkti į sąskambį, o tik nepakankamą. Gal geriau jau būtų — Algis Eivys ir Taksukas Sleivys. Galima tam rasti ir daugiau žodžių.

Popierius galėtų mažiau blizgėti. Anoks ir skaitytojo akims sveikesnis, o tas skaitytojas juk mažas vaikas, kurio jautrias akis reikia saugoti iš pat mažumėles.

Išvada

Kokia galutinė išvada? Ogi nepiktina. Jeigu čia kiek pageidavimų suminėjam, tai dar nėra papeikimas. O kitas gal dar su manim nė nesutiks.

Daug kas neranda, kaip prabilti su vaiku apie Lietuvą, apie mūsų gimtąją šalį. O štai Algirdas Gustaitis su Vytautu Stasiūnaitiu ir rado. Jei mažas vaikutis dar visko pats iš tos dailios knygos ir nesuvoks, tai ateis jam į pagalbą tėvai ar kiti vyresnieji. Atėjus į namus ir į vaiko rankas knyga neeis tylėti, o paragins įsinekti apie Lietuvą, mielą jos kaimą ir jo gyventojus.

Algirdas Gustaitis. "Algis Trakys ir Taksukas Sleivys". Jų nutikimai Lietuvos kaime. Kova su gaidžiu. Dailininkas Vytautas Stasiūnaitis. Išleido "Lietuvių Dienų" leidykla 1959. Kaina 2 doleriai.

Duona ir įvairias skoningas bulקותes kepa

BRUNO'S KEPYKLA
3339-41 S. Lithuania Avenue
Pristatome į visas krautuvas ir restoranus, taip pat išsiunčiame į visus artimosius miestus.
Tel. CLiffside 4-6376

Leninismo liūne

(Atkelta iš 4 psl.)

josios lietuvių literatūros istorijos dalies, kuri jo buvo parašyta jau 1940 metais. Vadas, Mykolaitis turėjo tenkintis jam paliktu profesoriaus titulu ir nu tilti su savo literatūros istorijomis. Lietuvių literatūros istorija po 15 metų pagaliau pradėta leisti, tik ją rašo iš Maskvos atsiųstas „profesorius“ Pranskus, o ne Mykolaitis.

Toliau klauslame: ką parašė Lietuvoje likę istorikai Jonynas ir Janulaitis? Nulį. Jų garbei nebent tiek tegalima pridėti, kad, kol jie buvo gyvi, neatsirado tokio, kuris būtų jiems drįsęs užlįsti už akių, t. y. išleisti Lietuvos istoriją. Ir taip, Jonynui ir Janulaičiui atsisakius rašyti rusišką Lietuvos istoriją, po jų mirties žingžda persikriktijo iš lietuvių kalbos mokytojo į istorijos profesorių ir pagamino tokią Lietuvos istoriją, kur rusai per ištiesą tūkstantį metų pavaizduoti kaip tikri ir amžini Lietuvos draugai, gelbėję ir saugoję Lietuvą nuo kryžiuočių, lenkų, švedų...

Ligi šiol pasirodžiusiose dviejose Lietuvos istorijos knygose, gausiai paveiksluotose, veltui ieškotum Mindaugo, Gedimino, Kęstučio ar Algirdo paveikslų. Jų vietoje Lietuvos istorijoje paptupdytos nuotraukos šiokių Lietuvos kūrėjų: Markso, Engelo, Lenino, Dzeržinskio, Gušarovo, Leo Iogiches ir kitų panašios veisles „lietuvių“. Paziūrėk tik į citatas, kuriomis grindžiama toji Lietuvos istorija, ir padarysi išvadą, kad didžiausi Lietuvos istorikai yra ne Jonynas, ne Alekša, ne Totoraitis, ne Janulaitis, ne Ivinskis, ne Šapoka, bet... Marksas, Engelsas ir Leninas, kadangi anų nė karto niekur nepacituoja, o šiuos — kone kiekviename puslapyje.

Nemanykite, kad pasipiktinę mes nė neskaityme tų istorijos knygų. Skaitytume vien dėl to, kad pažintume pasidavėlių, šlykščiai garbinantį okupantus. Paimkime bent porą pavyzdžių. Štai Lietuvos TSR istorijoje 1958 apie 1795 m. Lietuvos ir Lenkijos padalinimą rašoma: „Prūsija užgrobė didžiąją dalį lenkiškųjų žemių, Austrija užgrobė Mažąją Lenkiją; ... prie Rusijos buvo prijungta beveik visa Lietuva

GRADINSKAS

J. G. TELEVISION CO.
2512 W. 47th St., FR 6-1998
TV, RADIJAI, HI-FI, VEBINTUVAI
Pardavimas-taisyimas sek. uždaryta

SKIP'S SELF SERVICE Liquor Store

5515 SO. DAMEN AVE ALL PHONES WA 5-8202
JULY — LIEPOS 28, 29, 30 D. D.

POPULAR BRAND OF IMPORTED 8 Yr. Old GERMAN BRANDY	Fifth	\$4.98
ROPHI THREE STAR COGNAC	Fifth	\$4.69
BISQUIT THREE STAR COGNAC	Fifth	\$4.98
GRAIN ALCOHOL 190 Proof V.S.P.	Fifth	\$4.89
ROCCO IMPORTED ITALIAN VERMOUTH Dry or Sweet	Fifth	\$1.49
IMPORTED POLISH WINE GOOSE BERRY, BLACKBERRY, APPLE, STRAWBERRY, RED CURRANT, CHERRY	Fifth	\$1.89
POPULAR BRAND OF ASSORTED LIQUEURS	Fifth	\$2.98
ROYAL SCOT IMPORTED SCOTCH WHISKEY	Fifth	\$3.49
POPULAR BRAND OF 80 PROOF VODKA	Fifth	\$3.29
POPULAR BRAND OF 90 PROOF GIN	Full Quart	\$3.33

teritorija", 117 p. Vadas, prūsai ir austrai grobė, o rusai tik daliai prijungė... Toliau: „Prijungimas lietuvių tautai turėjo teigiamą reikšmę... Susidarė sąlygos ne tik išlikti lietuvių tautai, bet ir jai sustiprėti" (Lietuvos TSR istorija I t. 1957, 384 p.)

Ar bereikalingos išvados? Užuo tokius niekus paistęs, i „akademikus" išėjęs žingžda velyk prižiūrėtu „Literatūros ir Meno" laikraščio, kur jis figūruoja kitų redaktorių tarpe, kalbą, kad bent pirmajame puslapyje nebūtų vartojami tokie baisūs žodžiai, kaip skaitlinė, skaitlingas.

Prąjoje Leninas ir Stalinas, praeis Malenkovas ir Chruščevas bei jų žemiausi tarnai Snieckus, žingžda et tutti quanti, o lietuvių tauta liks. Susinama, niokojama, juodinama, kvailinama — vis dėlto išliks Lietuva. Nemuno šalyje vėl skambės išvalyta seniausioji pasaulio kalba, suspindės išlaisvintas dailus žodis, ims šlietis sava knyga prie knygos, senieji seks pasakas vaikaičiams apie azijatų ant plūdį.

KRONIKA

• Apie "Penkių stulpų" pastatymą. Sydney Walters perėmė A. Landsbergio dramą "Five Posts in the Market Place" režisūros vadeles. Šis garsus amerikiečių režisierius praėjusiais metais pastatė Broadway'uje pjesę "Third Best Sport" su Celeste Holm pagrindiniame vaidmenyje. Paskutinė jo režisuotoji dra-

ma "Me, Candido" buvo kritikos labai šiltai priimta. S. Walters taip pat yra nuolatinis CBS televizijos režisiorius. Ankstesnysai "Five Posts" režisiorius, Boris Tumarin, buvo priverstas pasitraukti, nes jo 1960 - 1961 m. sezono sutartis su "Gate" teatro repertuaru apriboja jį trimis to-jo teatro pastatymais.

"Five Posts" autorius pasirašė sutartį su "Cricket" teatro sa-avininke ir "producer'e" Rhett Cone, kuri tuomi perėmė dramos pastatymą iš John Lotas'o. Kaip mūsų buvo pranešta anksčiau, J. Lotas planavo pastatyti "Five Posts", 1959 - 60 m. sezo- na, bet porą sykių turėjo atidėti premjerą dėl laiko stokos ryšium su savo ankstesniojo pa-statymo problemomis. R. Cone ir jos "Cricket" teatras yra žinomi New Yorko teatro pasaulyje vi-sa eile poetinės ir avangardinės dramos pastatymų, kaip "Ham-let of Stepeny Green" ar Jean Anouilh "Ardele".

"Five Posts" premjera numa-tyta šių metų lapkričio arba 1961 m. sausio mėnesį. Tikslī data bus pranešta netrukus.

• Didysis 120 pusl. knygą iš-levido saleziečiai Italijoje. Gau-siai iliustruotas leidinys sten-giasis jaunimui patraukliu būdu perteikti gilesnes mintis. Duo-dama 30 straipsnelių su gausio-mis vinytetms "iš kelių ko-dekso".

• Vitalis J. Lemberas Bos-tono Universitete baigė aere- nautikos skyrių.

PAGELBĖKITE MUMS PERSIKELTI Į NAUJĄ VIETĄ.

VISKAS PAPIGINTA!!

Stein Textile bendrovė yra pirmoji, kuri parūpino vilnonių, šilko, nylonų, taffeta, aksomo ir kitų medžiagų sluntinui artimiesiems į Lietuvą ir tolimajai Sibirą — už žemės kainas! Gavome specialų medžiagų paltams kaip vyrų, taip ir moterų: Vėlėro, činčilos ir "needlepoint", kuriuos dar galima suspėti pasiūsti artimiesiems Lietuvon.

Pirkę medžiagos daugiau už \$20.00, gaus nemokamai medžiagos vienai suknelei. Ypačiai didelis pasirinkimas vilnonių ir šilkinų medžiagų suknelėms.

Cia jūs rasite didelį pasirinkimą įpilams medžiagų; nuotakoms "lace" satino, taffeta, "brocades", aksomo. Shantung šilko ir kt. Yra liėkanų medžiagų pamušalams už ypatingai žemas kainas.

STEIN TEXTILE CO.

1306 SOUTH UNION AVENUE

1 blokas į rytus nuo Halsted St. 1 1/2 bloko į pietus nuo Roosevelt Rd. Atidara 6 dienas savaitėje iki 5:30 val. vak.

UZDARYTA PIRMADIENIAIS.
Tel. MOrrise 6-8152. FREE PARKING — kitoje pusėje gatvės

1909 1960

Taupyk Stipriausioje CHICAGOS TAUPYMO BENDROVEJE

Turtas — \$75,000,000.00
Atsargos Fondos \$6,500,000.00

Justin Mackiewicz, Chairman of the Board
Justin Mackiewicz Jr., President

FREE PARKING

STANDARD FEDERAL SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO

4192 ARCH AVE., CHICAGO 32
PHONE: VIrginia 7-1141

VALANDOS: Kasdien, skaitant šešt. nuo 9 val. ryto iki 4 val. po pietų. Ketvirtadienis nuo 9 val. ryto iki 8 val. vakaro. Trečiadieniai visai neatidarama.

Raud. pašvaistėse

(Atkelta iš 2 psl.)

kuose profesorų rūmuose, so-
dele, Maironio rūmuose ir nau-
jajame rektorate.

Šnipai ir valgomąjo diskusijos

Pradėjome mokslo metus, be
perstogės griaužiant revoliu-
cijos terorui: kasdien kas nau-
ja — ten buvus kratas, tas bu-
vęs tardomas, tie gūmiti ir įka-
linti, tas ir tas dieną ar naktį
dingęs ir gana, kai kurie kuni-
gai bei klierikai buvę pakviesti
į GPU ir grasymais vertinami
pasirašyti, kad atliks šnypų
pareigas. Kitas klierikas, grįš-
ęs iš GPU ir pasirašęs, kaip
lepiamas, ateina pas vicerektori-
ų ir verkte verkdamas pasi-
pasakoja. Bet kas dabar daryti?
tikėti juo, kad jis nuosird-
žiai galės ir tikrai nešnipni-
nės? ... O kiek čia esama tokių
kur pasirašė, o nepasirašė vi-
cerektoriui? ... Tad susidarė
keblai padėtis: profesorius sto-
vi prieš auditoriją, kurioje gal
yra keletas šnypų; o čia ji ar
šnipas, ar nešnipas klausia pro-
fų kojomus klausimus; tenka
atsakinėti; bet kaip atsakyti,
kad išvengtume pavojaus?

O ir dar: ar pašalinti iš se-
minarijos rimtai įtariamuosius?
Juk atsikėrydami bolševikai ga-
li uždaryti ir tą pačią paskuti-
niąją seminariją... Taip tatau
po Damoklo kardu laukdavo me-
neišios rytdienos ir rektori-
us vysk. Brizgys, ir vicerektori-
us Ramanauškas... Betgi reikėjo
gyventi bei veikti. Tad šiaip
taip išvirkėmės dantis su-
kandę, ir darbavomės, kol vėl
koks perkūnas trenks. Profesori-
ai bei viršininkai susirinkdavo
bendriems pietums bei va-
karienei senajame valgomajame
profesorių kambary, klierikai
rūmuose. Čia tatau bevalgydami
vienkart ir papolitikuodavome,
kartais gana karštai, kadangi
ne visų būdavo vienoda nuomo-
nė: ar teisingai pasielgė Vokie-
tija, paskelbus karą Lenkijai dėl
vokiečių gyvenamų teritorijų,
dėl vokiškojo koridoriaus bei
vokiškojo Dancigo? kas būtų
mums geriau — ar kad Vokie-
tija ar kad Anglija su alijan-
tais nugalėtų? ar bus karas Hit-
lerio su Stalinu ir ar bus bol-
ševikai išvyti iš Lietuvos ir tt.
Kai jau sakiau, Ramanauškas
tose diskusijose dalyvauti veng-
davo, gudriai nukreipdamas
šneka į neutralius dalykus ir
imdamas pasakoti kokius juo-
kus ar anekdotus.

"Ultimatumas"

Taip prasitūmė vargais
negalais ligi 1940 sausio 6, ka-
da buvo rinkimai į aukščiausią-
ją USSR tarybą.

Vėlai kavara, berods pusę
vienuoliktos, atsilbaldė į rektori-
ratą du bolševikai, lietuviai ir
maskolius, tempti mūsų į mi-
nėtuosius rinkimus. Kadangi
kiti draugai jau buvo atgule,
teko man tuos mieluosius ave-
telius priimti ir su jais karšto-
kai bei kartokai pasišmonėti,
tiksliau — persibarti. Maskolius
(rōds, ukrainietis) kala man:
eik balsuoti! O draugas lietu-
vis užsirašinėja mudviejų po-
kalbį. Niekaip negaliu jais nu-
sikratyti. Mane išgelbėjo (bet
kuo nepažadė seminarijos)
skambutis: pasiuntinys atnešė
"ministerių" pirmininko raštą,

kad per bene 48 valandas išsi-
kraustytume visai iš seminari-
jos patalpų. Kaip perkūnas
trenkė!... Čia jau nebeistūrė-
jau ir griežtai pareiškiau savo
sveteliams, kad eitų sau iš kur-
atėje: matote, ką mums jūsų
vyriausybė praneša! Nėra laiko
su jumis ūturioti: reikia pagal-
voti, kur pasidėsime! Žiema! to-
kiam šalčiai!

Koks mūsų ir miegąs tebuvo
tą naktį!

Ryto metą ėmėme skubiai tar-
tis, kas daryti. Sumanymai, už
kita kita prašmatnesni, kilo ir
griuvo. Sirdis nerimo. Nežinia
ir skausmas... Blaškyte blaš-
kėmės...

**Įlėgrostė klierikėlius, tarytum
saldainius**

Galop beliko, visiems kitiems
projektams, kaip rudenį la-
pams, nukritus, vienas plikas
kietas stuobris su pasiūliau-
šiuo liūdiniu šakų stagarais —
vienas įmanomas planas: klieri-
kus išskirstyti po privačius
namus. Taip pat profesorius su-
suirasti privačias prieglaudas,
o pasikaitas klierikams skaiyti
įvairiose vietose: pas tt. Sale-
ziečius šv. Trejybėje, Katedros
zakristijoje, studentų bažnyčio-
je ar tos bažnytelės klebonijo-
je — prelato Česnio bute ir t.
p., o valgsime toje pat kle-
bonijoje. Aiškiai supratome,
koks tai bus vargas. Bet ką
veiks!

Nuostabiai palankūs pasiro-
dė kauniškiai katalikai: semi-
narijos vyresnybei telefonu bei
akis į akį pasikalbėjus, jie tuoj
pat išsigrōbstė klierikėlius, tar-
tum saldainius! O mums, kur
nebeįspirdome į Maironio rū-
mus ar į prof. Jurgaičio buv-
butą, teko gerokai pasibėgioti
po miestą. Aš iš pradžių prisi-
glaudžiau pas geruosius savo
bičiulius pp. Unę bei Vytautą
Graičiųius, o tuo tarpu, kiek
laiko buvo belikę nuo žygių
į tolimes paskaitas ar bažnyčią,
ar pas Cesnį valgyti, bėgiu-
jau po Vytauto kalno pašlaites, po
senus lauzus, įsiekodamas įkan-
damo buto. Kur ten rasi! Arba
kambarys nieko vertas, ar še-
mininkai bijo kunigą priimti, ar
kaina peraukšta.

Pas šlapelius

Galų gale pasigallėję priėmė
manę pas save į mažytį buvusį
dukrelės kambariuką kilniašir-
džiai Ignas bei Laura šlapeliai,
jis — menininkas, buv. Meno
Mokyklos direktorius. Ir gavu
kašdien, šilta ar šalta, siegti ar
lyja, bėgioti nuo kalno ir į ka-
ną, beveik nuo Saulės rūpų,
į senamiesį po ketvertą kartų,
o juk į vieną galą tai sudarė
bent po kilometrą. Tad per
dieną turėdavau subėgioti po
apie 8-10 kilometrų. O buvau
jau netol 60.

Ir vis tas netikrumas, kas
bus rytoj? Ir toji baimė vaka-
re gulti einant: Ar rytoj tu
pat laiku būsiu dar namie, ar
jau kalėjime?

Betgi, sukandę dantis dar-
bavomės — kas bus, tas bus!
Netgi šiaip taip baigėme moks-
lo metus ir išleidome klierikus
į sostogų. Ar besuirinksimė ru-
denį vėlei? Norėjosi tikėti, jog
taip. Šelmis rektorius vysk.
Brizgys mums nė žodeliu ne-
prasitarė, jog gavęs iš vyriaus-
ybės raštą, kad rudenį nebe-
būsią mums leista turėti bet
kokią seminariją. Mat, kaip vė-

Jono Kazimiero variniai šilingai; iliustracija J. Kario knygos
apie lietuvių senovės pinigus.

liau prisipažino, nenorėjęs
mums atostogų sugadinti. Ar
nė vicerektorius Ramanauškas
nežinojo, koks pavojus semina-
rijai gresia?

Trėmimai ir karas

Bet tuo tarpu buvo beužei-
ngs visiems daug didesnis pa-
vojus: masinis išvežimas. Atė-
jo baisiosios birželio vidurio
dienos bei naktys, pasigirdo vi-
sur verksmas, pasiliejo nekil-
nių aukų ašaros. Niekas nežino-
jo, kuri naktis jam lemta. Tad
kiti kasnakn kitur nakvojo, ki-
ti nakvodavo kur lauke kokiuo-
se krūmuose, o kiti rezignuotai
pasilikdavo namie: kas lemta,
lemta — neišvengsi! Ir aš nu-
maniau, jog anksčiau ar vėliau
suims ir išvė ir mane, — tad
nė nebandžiau slapstytis. Vė-
liau, kai jau nebebuvo bolševi-
kų iš vieno gerai informuoto
darbininko sužinojau, jog man
išvežti būvisi paskirta birželio
24 diena...

Bet to pat birželio 22 dieną
Hitleris smogė Stalinui žino-
majai smūgi — ir bolševikai ne-
bebaigė sumanytojo darbo...
bent tam kartui... Kai jie vėl
pradėjo stumtis į mūsų Tėvy-
nė, aš pasišalinu į Vakarus...
O mūsų draugas vicerektorius
Ramanauškas, anuomet jau vis
kupas, pateko į bolševikų ran-
kas ir liko išvežtas, o pasėka
— ankstyva jo mirtis.

Elektra iš šilumos

Amerikos Radijo Korporaci-
ja išrado elektroninį įtaisą, kur
elektra atsiranda tiesiai iš šili-
mos, gaunamos iš paprasto kuro.
Tas įtaisas, vadinamas "ther-
mionic tube", galės būti panau-
dotas erdvių raketose, o taipgi
ir įvairiuose kituose atsitiki-
muose, pradedant nuo automobi-
lų, baigiant namų šildymu,
nes tuo būdu galės būti elekt-
ra gaunama neaukšta kaina,
masiškaime kieklyje. Tė ther-
mioniniai vamzdeliai turi elekt-
rodus, kurie išduoda elektronus,
kada yra pakankamai karščio.
Elektrodas, į kurį plaukia tie
elektronai, gamina elektrą. Tas
įtaisas veikia jau esant 1,100
laipsnių karščio, kurį duoda
degdamas paprastas kuras.
Apie 14 procentų šiluminės en-
ergijos tiesiai paverčiama elekt-
ra. Iki šiol panašūs, vamzdžiai
sėkmingai veikė tik 2,000 laips-
nių temperatūroje. Laipsniai čia
skaitomi pagal Celzijaus termo-
metrą.

**Tarp moterų daugėja
burnos vėžys**

Nustatyta, kad kaskart dau-
giau moterų suserga burnos vė-
žiu. Tos srities specialistas dr.
Walter W. Dalitsch/Illinois Uni-
versiteto profesorius, skelbia,
kad čia kaltas padidėjęs rūky-
mas moterų tarpe.

KRONIKA

• Izidorius Vasyliūnas, pia-
nų palydint sūniui Vytėniui Va-
silyliūniui, Methun Muzikos Sa-
lėje Lawrence, Mass., davė
smuiko koncertą. Muzikos kriti-
kas Rodolphe Janson — La
Palme aukštai vertina mūsų
smuikininko individualumą, for-
mą, interpretaciją tokių kūrėjų
kaip Bach, Handel, Haydn, Mo-
zart, Beethoven, Brahms, Cho-
pin, Schuman, Schubert, Debussy
ir Ravel. Vasyliūnas taipgi
išpildė tris sonatas dabartinį
laikų Bostono kompozitorių.
Kritikas tų kompozitorių muzi-
ką vadina keista, bet mūsų
smuikininkas ir šiuos kūrinius
atliko su dideliu tikslumu, leis-
damas kalbėti ir dainuoti juo
ritmo pulsui. Čia kalbama apie
kompozicijas Julijaus Gaidelio,
Walter Piston ir John Bavi-
chi. Tė kūriniai sklandžiai
skambėjo, ir čia, anot kritiko
didelis nuopelnas abiejų Vasy-
liūnų. Kritiką ypač sužavėjo iš-
pildymas kūrinių Vivaldi, Corelli,
Mozarto, Beethoveno; jų
kompozicijos buvusios atliktos
dideliu muzikiniu inteligentiš-
kumu, sklandžiai, meitriška
instrumentų technika, ir dėl to
kritikas savo recenziją baigia
žodžiais apie Vasyliūnus: "ma-
ro nuolankia nuomone jie jau
dabar pelnė muzikos daktarų
laipsnius".

• Dr. Antanas Garmus yra
miręs 1955 m. liepos 23 d. ir
šį mėnesį sueina 5 metai kai
jo netekome. Tai buvo plačiai
žinomas medikas ir visuomenin-
kas. Medicinos mokslus ėjo Ber-
no Universitete Sveicarijoje,
kur buvo prof. Kolle asistentu.
I Pasaulinio karo metu darbo-
vosi fronte. Vėliau Lietuvoje
buvo pakviestas dėstyti univer-
sityte, buvo Lietuvos Raud.
Kryžiaus Sanatorijos direktori-
us, Kauno Miesto Tarybos na-
rys, buvo narys va'dybose
draugijų: Medicinos, Kovai su
Tuberkuloze. Dalyvavo eilėje
tarptautinių kongresų kovai su
tuberkuloze, Kauno miesto bur-
mistras, Lietuvos Raud. Kry-
žiaus pirmininkas, vokiečių ka-
lifornas.

Savu laiku jį persekiojo žan-
darai už Vilniaus Seimo nuta-
rimų vykdymą, lietuvišką ir po-
litinę veiklą. Nuo 1902 bendra-
darbiavo įvairiuose lankraščiuose;
1934 m. redagavo "Sveika-
tą". Visa eilė jo parašytų daly-
kų išėjo atskirai pvz. "Paskai-
tos iš biologijos", "Sugyvenimo
ir išnaudojimo paveikslai tarp
gyvulių", "Motina ir jos rūpe-
siai vaikų likimu", "Nemuno
pakrantėmis". Jo du leidiniai:

"Gydytojo užrašai" ir "1905
Lietuvoje ir Kalvarijos įvy-
kiai 1906 m." buvo 1941 m.
spaustuvėje surinkti, bet oku-
pantai bolševikai neleido iš-
spausdinti.

• Jauno lietuviu aktorius at-
siekimas. Iš visų lietuvių meni-
ninkų, norinčių pasiekti ameri-
kietiską publiką, aktorius ke-
lias bene sunkiausias. Ir jis itin
pantai bolševikai neleido iš-
spausdinti.

• Daubėnas debiutavo scenoje
Jurgio vaidmenyje, Ciurlionienės
"Aušros sūnų" pastatyme Water-
buryje. Jį skatino ir pirmuosius
žingsnius teatre vedė lietuviško-
sios scenos veteranas Henrikas
Kačinskas.

Pavyzdinai baigęs Amerikos
Dramatinių Menų Akademiją,
Daubėnas pasirodė Off - Broad-
way Lenormando bei Sidney Ho-
wardo veikalų pastatymuose,
gastroliavo Atlantoje ir Pawlin-
ge. Jis vaidino kartu su pasauli-
nio garso aktoriumi Jacob Ben-
Ami ir susilaukė pirmojo New
Yorko dramos kritiko Brooks At-
kinsono pagyrimo už kiniečio
vaidmenį pjesėje "The Lute
Song". Televizijoje jis pasirodė
"I Spy", "Playhouse 90", "New
York Confidential" programose.
Daubėnas nepamiršta ir lietuvių
kubo teatro — jis žada dalyvau-
ti šį rudenį mėginamame atgai-
vinti Brooklynio Lietuvių Dra-
mos Teatre (al).

• Stasys Gostautas, jaunas
mūsų studiozas, liepos 18 d.

RECEPTAI

Kai Jūs duodat mums
receptą, mes duodam
Jums pažadą — galit bū-
ti užtikrinti tais daly-
kais: patyręs, sąžini-
gas paruošimas, poten-
tiški vaistai, vienodos,
teisingos kainos.

Galime tikėtis malo-
numo Jums patarnau-
ti?

DARGIS VAISTINĖ

CHARLES DARGIS,
Reg. Pharmacist
2425 W. Marquette
Road
Chicago 29 Ill.
Tel. EMmlock 4-6050

California Beauty Salon
2751 W. 71st St. Tel. Hemlock 4-0271

SPECIALIAI

Kerpami natūraliai garbanuoti plaukai. Indivi-
dualiai pritaikomas plaukų suukavimas, Silver
blonding, Svelnūs, natūraliai atrodantys pus-
metiniai.
Antradi., trečiadi., ir šešt. iki 5 val. vakaro
Ketvirt. ir penkt. iki 9 val. vakaro
Pirmadieniais uždaryta.
BARBARA ROGO, Savia.

**NAUJAI ATIDARYTA MODERNIŠKŲ BALDŲ KRAUTUVĖ
MARQUETTE FURNITURE CO.**

Antanas Peškys ir E. V. Zukauskas, savininkai
6222 South Western Ave. (prie 63-čios)
Chicago 36, Ill. Telef. PROspect 8-8526
Baldai: VAIGOMIŠKŲ, MI-
GAMJESIŠKŲ, SALONAMS,
LEMPŲ, MATRACAI, SOFOS,
* FOTELIAI * STALAIKAI *
MIEGAMOS SOFOS * VESINU-
VAI * VOKIŠKI RADIO APARA-
TAI SU PATEFONU IR BE IR KL.
Krautuvis atidaryta kasdien nuo 9
val. r. iki 6 v. vak. Pirm. ir Ketv.
nuo 9 v. r. iki 9 val. vak. ir sekmadi. nuo 3 val. p. iki 6 v. vak.

• Dr. Jonas Grinius pasi-
traukė iš Vasario 16 gimnazi-
jos direktoriaus pareigų. Nepa-
tenkintas Vokietijos Krašto
Valdybos nutarimu, kuris lietė
Direktoriaus pareigų ėjimą, dr.
J. Grinius birželio 22 d. įteikė
L. B. Vokietijos Krašto Valdy-
bai atstatastydinimo prašymą,
kuriamė jis prašė valdybą nuo
š. m. spalio 1 d. atleisti jį iš
pareigų. Vokietijos Krašto Val-
dyba š. m. birželio 25-26 d. po-
sėdyje dr. J. Griniaus prašy-
mą patenkino.

**DUKŠTAS IR
NEW BAKERY**

Sujungtos Kepyklos
1800 West 46th St., Chicago 9. Ill.
Tel. LAfayette 3-1510

Kepa 4-į rūšių juodą ruginę
duoną ("PLYTĄ" rupių rupių),
baltą su razinkomis, tortus ir įvai-
rius saldžius pyragaičius. Prima-
me užsakymus tortams ir kito-
iems kepinams ruošiamoms puo-
toms ir iškilimėms. Atdara kiek-
vieną dieną nuo 8 v. r. iki 8 v. v.
Savininkai: V. DUKŠTAS ir
K. MATUTIS

SIUNTIINAI Į LIETUVĄ

Nuolat augančio skaičiaus mūsų klientų patogumui,

MŪSŲ ĮMONE,

veikianti pagal betarpiinę sutartį su Intaristu nuo 1947 m.,

PERSIKELE Į ŽYMIAI ERDVESNĖ PATALPĄ

to pačio pastato 19-me aukšte.

Čia Jūs rasite didžiausią pasirinkimą reikalingų siuntiniams sudaryti daiktų.

ĮVAIRIAUSIŲ PREKIŲ

Užsitikite ir įsitikinuste vietoje.
Reikalaukite mūsų katalogo.

Klientų automatinės naudojasi nemokama vieta garaže.

Phone: **CENTRAL** 220 S. State St.
WA 2-9354 **PARCEL** Chicago 4, Ill.
SERVICE,
INC.

PASINAUDOKITE

"DRAUGO" SPAUSTUVĖS

PATARNAVIMU

Dienraštis DRAUGAS spausdinamas moderniško-
je spaustuvėje. Lietuvių tarpe nėra kitos moderniškes-
nės spaustuvės visoje Amerikoje.

DRAUGO spaustuvė spausdina gražiausias lietu-
viškas knygas, programas, pakvietimus vestuvėms ir
kitiems reikalingiems gyvenimo įvykiams. Mažai yra
tokių spaudos darbų, kurių dienraštis DRAUGO spaus-
tuvė negalėtų atlikti.

DRAUGAS turi atlikti daug spaudos darbų, kad
galėtų išlaikyti ir daryti pažangą. Kiekvienas spau-
dos darbas, duotas DRAUGO spaustuvėi, yra parama
dienraščiui.

Kviečiame visas organizacijas ir programų vado-
dus bei kitus lietuviškų draugijų vadus pasinaudoti
dienraščio DRAUGO spaustuvės patarnavimu. Atvyk-
te bent pasiteirauti kainų ir sąžinoti; kokius patarnavi-
mus mūsų spaustuvė gali Jums suteikti.

Remkite DRAUGĄ, kuris palaiko lietuvių kultū-
rinį gyvenimą išviijoje, duodami spaudos darbus
DRAUGO spaustuvėi.

Visais spaudos darbų reikalais teiraukitės šiuo
adresu:

DRAUGAS

4945 W. 62nd STREET

CHICAGO 29, ILL. — TEL. LU 5-9500

NELAUKIT, nes rytoj jau gali būti pervėlu

Jei norite užtikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilius
ar šiaip ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad
jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimė išti-
kus nebūsite jokių nemalonių.

GENERALINIAI AGENTAI šių kompanijų:
AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE COMPANY
AMERICAN BONDING COMPANY
AMERICAN INDEMNITY COMPANY
DUBUQUE FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY
FIREMAN'S FUND INSURANCE COMPANY
FIREMAN'S INDEMNITY COMPANY
INDUSTRIAL INSURANCE COMPANY
MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO.
PACIFIC NATIONAL FIRE INSURANCE COMPANY
PEARL ASSURANCE COMPANY
RELIANCE INSURANCE COMPANY
UNIVERSAL INSURANCE COMPANY
WESTERN FIRE INSURANCE COMPANY
WESTERN CASUALTY & SURETY COMPANY
Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters

O'MALLEY and McKay, Inc.
222 W. Adams St. Room 800
Telefonas Central 6-5206

**Pasinaudokite plačiai žinomas ir gerai užsirekomendavusias firmas,
siūnčiančios siuntinius į SSSR ir Lietuvą, patarnavimu.**

PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, Inc.
LICENSED BY U.S.S.R.

BROOKLYN, N. Y. — 1530 Bedford Avenue — Tel. IN 7-6465 ir IN 7-7272
NEWARK, N. J. — 312-314 Market Street. — Tel. MI 2-2452 ir MI 2-1681, Bowling Green 9-6992
* Per mūsų firmą siunčiami siuntiniai paskyrimo vieta pastiekia trumpiausiu laiku. * Visi muitai apmo-
kiami vietoje, mūsų įstaigoje, gavėjas netekoma. * Prie firmos įstaigų yra krautuvis, kuriose galit-
gauti įvairiausių prekių. * Siuntinių pristatymas garantuojamas 100%. * Įstaigos ir skyriai atidaryti
kasdien nuo 9 v. r. iki 6 v. šeštadi. ir sekm. nuo 9 v. r. iki 4 v. v.

MŪSŲ SKYRIAI

78 Second Avenue, NEW YORK 3, N. Y. ORegon 4-1540	1241 N. Ashland Avenue CHICAGO 22, Ill. HUMboldt 6-2818	651 Albany Avenue, HARTFORD 6, CONN. CHapel 7-5164
832 North 7th Street, PHILADELPHIA 23, PA. WAlnut 3-1747	107 So. Vermont Ave LOS ANGELES 4, CALIF. DUckTr 5-6550	11601 Jos. Campau Ave., DETROIT 12, MICH. TOwneSnd 8-4298
46 Whitehead Ave., SOUTH RIVER, NEW JERSEY, Clifford 7-6530.		

NORĖDAMI DAUGIAU INFORMACIJŲ REI KALAUKITE MŪSŲ FIRMOS KATALOGŲ.

KULTORINĖ KRONIKA

• *Vincas Ramonas*, talentingas mūsų beletristas, skaitančiai publikai daugiausiai pažįstamas iš novelių rinkinio "Dailininkas Rauba", iš tremtyje sukurtų "Kryžių" ir "Dulkės raudonam saulėleidyje", davė naują kūrinių — apysakų knygą "Miglotas rytas". Visos apysakos iš kaimo buitės. Jos nuosirdžios, sklandžios, su gyvais dialogais, kaimiečių sąmojumi. Apysakoje "Miglotas rytas" figuroja ūkininkas ir jo trobelėn atsiėkėlusis guvi našlė. Abu jie sudaro atskiras šeimas. Jau ir tarp jų buvo beįsiėbiantį meilę, tačiau ūkininko žmona ryžtingai nukreipia į tinkamą vėžes. "Šalti vandens" pasakoja apie naują bei skaisčios sielos tarnaitę, kurią likimas suveda su tėvo ūkį žadančiu paveldėti sūnumi puskarininku. "Raudona skarelė" — jau naujųjų laikų tematika — Lenino raštų priskaitęs raudonas bernas, kuris jau suka sava linija, apvilta kaimo mergina, ir tai jau nebe pirmą, o ši apie viską patyrus užkabina ant jo raudoną skarelę, kurios suerzintas bulius ji "sutvarko". Šios apysakos pateisina aplankę įrašytą jų apibūdinimą: "Miglotas rytas" savo įtampa ir vaizduojama ga lia neužsileidžia "Kryžiams", nors skirtingas savo konstrukcija ir apimtimi. Šiose apysakose autorius mėgina įsileisti į lietuviško kaimo žmogaus sielos gelmes, atradamas ten žinomas, bet dar nepažįstamas dvasios apraiškas. Šių kūrinių žmogus prisistato mums toks, kokį galime sutikti Lietuvos kaime — be padalinimų, tikrovės, truputį užduras ir lietuviškai atsargus. Tačiau jis yra gyvas, sąmojingas, su gamta ir sava ja žeme susilietęs kaimo vaikas, suaugęs su lietuviškomis tradicijomis ir nuosirdžiai mylis nuosavą žemę. Jo jausmai dažnai sumišę ir susipainioję, aistros gavalaiškos, bet valios trandomos ir proto kontroliuojamos net tada, kai jis kerštu dega, meilės kančias išgyvena arba aštriai prieš save ir kitus kovoja.

Taipgi tikrai — V. Ramono charakteriai psichologiški, ne nuobodūs, stilūs gyvas ir sultingas. "Naujų žodžių, spalvingais vaizdais žmogiškos silpnybės ir kilniais siekimais atautas lietuviško gyvenimo audeklas čia sudaro menišką vaizdą". Išleido Lietuviškos Knygos Klubas, 166 pusl., kaina \$2.

• *Perkūno eilės* — šitokia antrašte eilėraščių knyga išleido Sandara. Knyga turi 62 pusl. ir joje telpa arti 30 eilėraščių. Autorius nepažymėtas, bet galima spėti, kad tai Perkūno slapyvardžiu periodinėje spaudoje besirašantis vyresnės kartos lietuvis. Eilėraščiuose stengiamasi išlaikyti rimas ir ritmas, bet poetinės puošmenos — negausios. Jų čia labai ir nesiekia. Eilėraščiai turi stiprų didaktinį atspalvį. Juose stipri Lietuvos meilė, respektas tikėjimui, daug ryšio su gamta. Didaktinės pasakėčios paverstos eilėrašciais (pvz. apie skruzdę ir žiogą), esama kiek sa tyrinio atspalvio (apie girtaujančius inteligentus), visa grupė sueliiuotų pasakų ("Zuikutis Na bagutis" — apie kiškį, patyrusį, kad ir jo karkas bijo; "Nuogas karalius" — iš pasakos apie karalius rūbus; "Kaip trumparegė ištekėjo" — motinos pamokytą "pamatę" adatą); nemažai eilėraščių politinio pobūdžio, pvz. "Amerikos lietuvių bolševikų marseletė", "Lietuvos bolševikų marseletė".

• *Tautos Praeities*, istorijos ir gretimųjų sričių žurnalo I tomo antroji knyga jau išėjo iš spaudos. Knyga skirta pirmajai lėjų paminėti dviem dideliem lietuvių laimėjimams kovos lauke — Žalgiriu ir Durbės kautynėms (1260m.). Turiny: dr. Juozas Jakštas — Dluogošas apie Žalgirio mūšį, arba, kaip kronikininkas vertina Vytautą ir lietuvių kariuomenę; prof. kun. Stasys Yla iš savo studijos apie šiluvą duoda plačiai žinių apie tos bažnyčios steigėją

ir paveldėtojus; kun. dr. Jonas Matušas paličia labai naują sritį — iš metraščių ir kronikų surinkęs apščiiai žinį, kada buvo Lietuvoje jau žinomos įvairios gėlės, vaisiniai medžiai, daržovės; Martynas E. Naubaras rašo apie Durbės kautynes, nuo kurių šiemet sueina 700 metų; Antanas Vadopalas istoriniu - filologiniu straipsniu inesa sugestijų mūsų valdovų, kunigaikščių ir kitų dignitorių terminologijos reikalų; dr. Aleksandras M. Račkus rašo apie Pilies Vartų herbo, dažnai vadinamo Gedimino Stulpais, kilme.

Istorinės medžiagos skyrūje Česlovas Grincevičius paličia Amerikos lietuvių pašalpinės organizacijos ir duoda kelias dešimtis tokių organizacijų konstitucijų ir įstatų būdingesnių ištraukų; Vincas Lilevičius tesia aprašymą Vokietijos tremtinių stovyklose veikusiu gimnazijų ir progimnazijų; dr. Jonas Remeika duoda kelias pastabas apie Maž. Lietuvos vietovardžius; Jonas Rūgis pateikia įdomią smulkmeną — pirmasis litų "pdirbinėjimas Lietuvoje; Etruskų mįslė — trumpas tuo pačiu klauisim pasisakymas J. Timinio ir kun. dr. K. A. Matulaitis MIC; letuvių, kariavusių Rumunijos fronte, 1917 suvažiavimo protokolo fotokopija, Biržų miesto atvaizdas pagal 1675 m. Radviailaitės medali, keli kun. K. Ambrozaičio būdingo eilavimo pavyzdžiai, Zapyškio bažnyčios atvaizdas pagal 1897 m. graviūrą.

Bibliografijos skyrūje randame prel. M. Krupavičius — Vilniaus byla lenkų šaltiniuose; dr. A. Baltinis — latvių ir lietuvių ryšinių sričių likimas; J. Rūgis — Halecki apie Lietuvos Lenkijos uniją; ir kt. V. Širvydo ir C. Grincevičiaus plati naujausias istorijos literatūros bibliografija, kur lituanistikai svetimomis kalbomis net 6 pusl.; toliau kronika, santrauka anglų kalba (Arūnas Zailskas). Viso 168 puslapiai, kurių 20 p. iliustracijų. Žurnalą redaguoja Č. Grincevičius, o redakcinę kolegiją sudaro kun. V. Bagdanavičius MIC ir M. E. Naubaras. Leidžia Lietuvių Istorijos Draugija, administruoja kun. dr. K. A. Matulaitis MIC. Knyga didelio formato, ir jos kaina \$3.00. Gaunama ir Drauge.

• *Liepsnelės*. Šitokiu pavadinimu mimiografuota leidini davė ketvirtoji mergaičių vasaros stovykla Manchestery, Mich. Leidinys daugiausia užpildytas pačių stovyklautojų rašiniais ir iliustracijomis. Čia yra religinių ir patriotinių minčių, Fausto Strolios kompozicija "Mamytei", ištraukos iš stovyklos dienoraščio, mergaičių pasisakymai, nuo jos norėtų būti (kelionių agente, seselė, medike, mokytoja, smuiko mokytoja, žurnaliste, akių gydytoja, vaistininke, artiste), koks jų mėgiamiausias sportas (tenisas, plaukymas čiuožimas, kvadratas, tinklinis). Leidinį redaguo red. kolektyvas: D. Bajortinaitė, T. Prunskytė, I. Buitkutė, I. Damušytė, R. Mackevičiūtė. Iliustravo: T. Stasaitė, I. Damušytė, A. Sadauskaitė, R. Garliuskaitė.

• *Dr. K. Matulaitis, MIC* ruošia arkivyskupo Jurgio Matulaitis (Matulevičiaus) biografiją. Jau turi surinkęs apie 400 pusl. medžiagos.

Kiekviena įgytoji dorybė yra iškovota dorybė. — Kard. Dechamps

TAUPLYKIT TEN, KUR MOKAMAS AUKS. DIVIDENDAS

MIDLAND SAVINGS

Ant visų taupymo sąs-tų **4 1/2%** Ant Bonus sąskaitų **5%**

MIDLAND SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

4038 ARCHER AVENUE, CHICAGO 32, ILL. Phone: LA 3-4719

Kiekviena sąskaita iki \$10,000 yra apdrausta Federalinėje valdžios Draudimo įstaigoje.

AUGUST SALDURAS, Presidentas

• *Dainos, dailaus skaitymo ir deklamavimo konkursas* buvo prarastas mergaičių stovykloje Manchester, Mich. Vertinimo komisiją sudarė ses. M. Liucija, A. Banėnienė, M. Sileikytė. Deklamavimo konkurse laimėjo: jaunėsių grupėje — D. Kavaliūnaitė ir I. Banionytė; vyresnių grupėje — D. Barmutė, M. Stasaitė ir M. Astraitė. Skaitymo konkurse jaunėsių grupėje laimėjo: Z. Burneikytė, D. Čiuberkytė ir Gr. Brazaitytė; vyresnių grupėje — D. Bajortinaitė, Z. Mackevičiūtė ir Garliuskaitė. Šiam konkurse daugiausia pasižymėjo klevelandietės.

• *Nuo dailininko Jono Rustemo mirties* — 125 m. šiemet sueina 125 metai nuo Lietuvos tapytojo Jono Rustemo mirties. Jis gimė 1761 m. Konstantinopolio priemiestyje. Dešimties metų Rustema kunigaikštis Cartorijakis atvežė į Lenkiją, kaip savo tarną. Vėliau, pastebėjęs jo gabumus piešti, leido jį mokytis tapybos. Atvykus Vilniui, Rustemas dirbo Vilniaus universiteto įsteigtoje tapybos katedroje. Nuo 1818 m. jis kaip profesorius vadovavo tapybos katedrai. Dailininkas, susipažinęs su Lietuvos visuomeniniu, kultūrinu gyvenimu, pamilo Lietuvos žmones, jų buitį, ir tai buvo jo kūrybos turinys. Mirė 1832 metais. (E)

• *Juozas Rudolfas Galvelė* Argentinoje baigė aukštąjį mokslo Gamtos Mokslo Fakultetą, įsigydamas licenciatos laipsnį chemijos moksle. Kaip gabus studentas iš Argentinos vyriausybės gavo stipendiją, kad galėtų toliau gilintis moderniuose atominės chemijos moksluose. Dabar jis rašo daktaro laipsniui gauti disertaciją prie Tautinės Atominės Komisijos.

Juozas Galvelė yra rimtas kan didatas į atominės srities mokslininkus. Savo stropiu ir pavyzdingu darbu prisideda prie lietuvių vardo išgarsinimo. Jis dėmisi ne tik mokslu, bet ir lietuviška veikla ir spauda.

• *Algirdas Gustaitis* pernai sugebėjo per populiariąją Lawrence Welk televizijos programą, stebimą gal apie 50,000,000 žmonių, praveisti lietuvišką valsą. Tuo vienu laimėjimu Gustaitis nesitenkina ir jis jau seniai stengiasi praveisti daugiau lietuviškų melodijų per Lawrence Welk ar kitus populiariuosius Amerikos muzikus. Jiems yra įteikęs daugybę lietuviškų gaidų, kad pasirinktų norimas melodijas. Galimas dalykas, kad išgirsim naujų lietuviškų valsų ar polkų per televiziją, gal net plokštelėse.

• *Dr. K. Matulaitis, MIC* ruošia arkivyskupo Jurgio Matulaitis (Matulevičiaus) biografiją. Jau turi surinkęs apie 400 pusl. medžiagos.

Kiekviena įgytoji dorybė yra iškovota dorybė. — Kard. Dechamps

GUZAUŠKŲ BEVERLY HILLS GELINČIA

Geriausios gėlių dži vestuvių, ban ketų, laidotuvių ir kitų puopukimų.

2443 WEST 63RD STREET

Telef.: PE 8-0833 ir PE 8-0834

Okupuotoje Lietuvoje

• *Vilniuje pagaminta pirmoji elektroninė skaičiavimo mašina*. Gamyboje dalyvavo inžinieriai Balberius, Plenas, Vosylius, Zaldauskas, Balakauskaitė, Dobrovolksis, Klernikas ir Zalėnas. Naujojoje mašinoje yra sumontuota apie 17 km montaziinio laidų. Iš viso ji yra sudaryta iš 40,000 įvairių detalių. Ji turi 1700 radijo lempų. Liepos 10 d. ji išsiųsta į Maskvą, į parodą. (E)

• *Kauno kooperatiniame technikum* įteikti diplomai 63 pirmosios priekų žinovų laidos absolventams.

• *Vilniaus konservatoriją* liepos 4 d. baigė 70 studentų. Į šią laidą įeina 39 muzikinių specialybių studentai, 11 dramatos aktorijų ir pirmoji 20 absolventų neakivaizdinio skyrūo laida. (E)

Piliulės prieš poison ivy

Piliulės, kurias priėmus darosi nekenksminga poison ivy, išrado Syntex Chemical Co.; jos vadinamos Aqua Ivy Tablet.

\$600 IKI \$1500 NUOLAIDOS ANT NAUJO 1960

Chrysler — Plymouth — Imperial

Daugybė gerų vių išdirbysčių vartotų automobilių

Galima nupirkti be pinigų — išmokėjimais

BALZEKAS MOTOR SALES, INC.

"U WILL LIKE US"

CHRYSLER—PLYMOUTH—IMPERAL—VALIANT

SALES — SERVICE

4030 Archer Avenue, Chicago, Illinois

Didžiausia ir teisingiausia lietuvių automobilių įstaiga

NAUJŲJŲ MADŲ

Kampinės sofas ir kitokie baldai

\$99.95 už abi

F. A. RAUDONIS ir N. BERTULIS, Savininkai

ROOSEVELT FURNITURE CO.

2310 West Roosevelt Road Tel. SEeley 3-4711

Atdara pirmadieniais ir ketvirtadieniais 9-9 val., kitomis dienomis 9-6. Liepos ir ruzp. mėnesiais sekmad. uždaryta

DIDZIAUSIA IR MODERNIŠKIAUSIA PAMINKLŲ DIRBTUVĖ CHICAGOJE

Pirkite tiesiog iš gamintojo ir sutaupysite!

John Savickas Monuments

11849 So. Kedzie Avenue, Chicago 43, Ill.

Jūsų pasirinkimui didžiausias rinkinys gatavų pavyzdžių.

Dėl susitarimo (appointment) galite pašaukti kiekvieną laiką.

Telefonai: BE 8-3632 arba BE 3-4718

Atdara kasdien ir sekmadieniais nuo 8 val. ryto iki 5 val. vak.

TROOST-PACHANKIS MONUMENTS

6819-21 So. Western

All Phones GR 6-3745

John W. Pachankis Patch Vice-President

C. Vitkus Vitkus District Manager

GRAZIAUSIŲ PAMINKLŲ PASIRINKIMAS

Atdara kasdien ir sekmadieniais nuo 9 v. ryto iki 5 p.p.

Reaktorius pagamina naują elementą

Atominiai reaktoriniai Savannah River, S. C. neutronais bombarduoja apie pantį plutonio (atominę bombą vartojamo elemento), iš kurio po trejetos metų bus gauta miligramas labai reto, žmogaus pagaminto elemento — californiumo, kurio numeris 98. Surandamas būdas elementus palaipsniui perdirbti į kitus, sunkesnius.

EDVARDAS SAUNORIS — GELININKAS

Paruošia gėles iš savo šiltadarzių vestuvėms, krikštynoms ir kitoms iškilimams. Parūpina gėles ne tik laidotuviams, bet ir gėles sodinti ir puošti kapą jūsų artimųjų.

3942 W. 111th St., PR 9-1355 ir 9-1356

PIRKITE DABAR TIESIOG NUO MR. NELSON, SAVININKO

SAINT CASIMIR MONUMENT CO.

3914 West 111th Street

Didžiausias Paminklams Planų Pasirinkimas Visame Mieste

TEL. — CEDARCREST 3-6335

Vienas blokas nuo kapinių

Laidotuvių Direktoriai

MAZEIKA & EVANS

6848 SO. WESTERN AVE.

TRYS MODERNIŠKOS. AIR-CONDITIONED KOPLYČIOS

MAŠINOMAS VIETA

REpublic 7-3666 REpublic 7-8601

J. F. EUDEIKIS

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIUS

TRYS MODERNIŠKOS KOPLYČIOS

4605-07 South Hermitage Avenue Tel. YA 7-1741-2

4330-34 South California Avenue Telefonas LA 3-0440 ir LA 3-9852

AMBULANCE PATARNAVIMAS DIENĄ IR NAKTĮ

Petkus

TĖVAS IR SŪNUS

MARQUETTE FUNERAL HOME

TRYS MODERNIŠKOS KOPLYČIOS

2533 West 71st St. Telef. GROvehill 6-2345-6

1410 S. 50th Ave., Cicero, TOWNhall 3-2108-09

AIKSTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

Ambalansų patarnavimas dieną ir naktį

Mes turime koplyčias visose Chicagos ir Roselando dayse ir Reikalė šaukite mus. tuojau patarnausime.

SEKANTIEJI YRA NARIAI CHICAGOS LIETUVIŲ LAIDOTUVIŲ DIREKTORIŲ ASOCIACIJOS

PETRAS BIELIONAS

4348 S. CALIFORNIA AVE. LAFayette 3-8572

ANTANAS M. PHILLIPS

3307 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-3401

PETRAS P. GURSKIS

718 WEST 18th STREET Tel. SEeley 3-5711

POVILAS J. RIDIKAS

8354 S. HALSTED STREET Tel. YArds 7-1911

LEONARDAS F. BUKAUSKAS

10821 S. MICHIGAN AVE. Tel. Commodore 4-2228

JURGIS F. RUDMIN

3319 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-1138-1139

VASAITIS — BUTKUS

1446 S. 50th AVE. CICERO, ILL. Tel. OLYmple 2-1003

STEPONAS C. LACKAWICZ

2424 WEST 69th STREET Tel. REpublic 7-1213

2314 W. 23rd PLACE Tel. VIRginia 7-6672

VANCE FUNERAL HOME

1424 S. 50th AVE. OLYmple 2-5243 ir TOWNhall 3-9687

Akademines Prošvaistės

Redaguoja JČRA GAILIUSYTE ir SKIRMUNTAS RADVILA
Redakcijos adresas: S. RADVILA, 4239 S. Fairfield Ave., Chicago 32, Ill.

Dešimtus metus pradendant

Studentija, bendruomenė, lietuviybė ir kitos problemos

S. RADVILA, Chicago, Ill.

Lietuvių Studentų Sąjunga pradeda dešimtuosius gyvavimo metus. Ką jis atneš, sunku pasakyti! Į tai atsakymą gali duoti tik patys Sąjungos nariai. Ar Sąjunga įstengs vaidinti pirmąją rolę idėjiniam, lietuviškame ir studentiška me gyvenime, priklausys nuo narių sugebėjimų, bet taipgi ir nuo jų ištvėrmės ir ryžto užsiibrėžtą darbą tęsti! Jeigu Sąjungoje vyraus spatiškumas ir niūrus tingumas, mes paskešime vidutiniškumo katilė, iš kurio išbristi yra gan sunku. Gi vidutiniškumas negali būti šiais neramiais metais studentijos motto; laikas reikalauja plačių užsimojimų ir darbo.

Pagrindinis šių metų Lietuvių Studentų Sąjungos darbas turi būti ugdymas susipratuose lietuvių studento visose gyvenimo šakose; profesinėje, politinėje, kultūrinėje, ir ypač idėjinėje. Praėjo laikas, kada studentai galėjo tenkintis vien socialine veikla — šokiais, vakarais, komiks ir iškilmingų puotų rengimu.

Politinė pasaulio padėtis reikalauja aktyvumo visose ankščiau minėtose srityse, o ne pasyvumas. Mes negalime būti pasyvūs tuo metu, kada eina mirtina kova tarp laisvės ir vergijos. Pasyvumas tampa pasisakymų ir vergija, nes vergijos advokatai yra itin veiklūs visose gyvenimo šakose. Jie išnaudoja bet kokį mūsų sustingimą savo tikslams įgyvendinti. Visur jų įtaka yra jaučiama. Ji jaučiama Europoje, ji jaučiama laukinėje Afrikoje, kunkuliuojančioje Azijoje ir net Pietų Amerikoje. Taigi šiuo metu vergijos nešėjai žygiuoja pirmyn.

Sustabdyti šią bangą neužtenka, nes ji po kiek laiko vėl pradės veržtis pirmyn. Laisvasis pasaulis turi užimti pozicijas ir pradėti stumti priešą atgal. Mūsų misija ir yra paruošti vakariečius politikus, kad įvykus sukilimui prieš tironiją rytų Europoje ar kitoj pasaulio daly, vakariečiai politikai ir valstybininkai, nepasitenkintų vien užjaučiančiais žodžiais, kaip kad Vengrijos revoliucijos metu, o atsukbėtų pagalbon, reikalui esant su ginklu rankoje.

Atsiekti šį tikslą nėra lengvas darbas! Kad įtikintume kitus, mes patys turime būti įsitikimę šio darbo reikalingumu, naudingumu. Tam taipgi reikia išsamaus pasiruošimo. Šiuo metu atvirai viens kita turime paklausti, ką mes darome įgyvendinimui šio tikslo? Gi atsakymas skambėtų gan niūrokai. Mes vaikščiojame akligatviais, mūsų tikslas yra mum šiuo metu labai neaiškus. Gi sekančių metų bėgyje studentai turėtų ne vien sukonkreinti šį tikslą, bet taipgi atrasti būdus ir priemones, kaip efektingiau mes galėtume įgyvendinti.

Antras svarbus Sąjungai uždavinys yra sumažinti įtampą tarp taip vadinamųjų "kartų". Jaunimo Kongreso metu paplitusios frazės kaip kartų sankryža, dvikova, iššaukė nepasitikėjimą ir abejingumą tarp Europoje išauklėtos kartos ir jau Amerikoje išaugusios kartos. Negėnėtinai yra didelių skirtumų tarp šių "kartų", bet

juk tie skirtumai nėra dar tokie dideli, kad vieni su kitais negalėtume rasti bendros kalbos ar sutilpti bendrose organizacijose. Turi būti nusileidimo iš vienos ir kitos pusės kaip kuriais klausimais, kad būtų integruoti neseniai baigusieji studentai į bendrąsias lietuviškas organizacijas, betgi toks mažas pasiaukojimas atneštų didelių vaisių. Pamažu retėjančias senimo eiles užpildytų naujas elitas ir gautysi tęstinumas lietuviškoje visuomenėje. Šiuo atveju jaunimas gautų, progos pasimokyti iš vyresniųjų, o vyresnieji įgautų daugiau dinamizmo, matydami, kad su jais dar nenumiręs lietuviybė Amerikoje. Ir šiame darbe Lietuvių Studentų Sąjunga turėtų imtis pirmo žingsnio užkarti kartų tarpeklį. Pirmas pozityvus darbas iš studentų pusės turėtų būti įpareigojimas, o ne tik paragavimas visiems studentams įsirašyti Lietuvių Bendruomenės ir joje aktyviai reikštis. Jau atėjo laikas kada ne vien tik turime užgirti bendruomenės darbus rezolucijose, bet tai įrodyti savo veiksmuose. Įpareigojimas įsirašyti studentams į Lietuvių Bendruomenę dar studento suole tebedsint, palengvins asmenims perėjimą iš jaunimo į vyresniųjų organizacijas. Ir nebereiks tada baigusiems studentams skūstis, kad pas vyresnius jiems viskas yra taip svetima, nesuprantama ir nerealistiška. Mes kaip tik galime tas organizacijas padaryti artimesnes, daugiau suprantamas ir realistiškesnes.

Taigi, šiuo metu studentija turi nepabijoti daryti tą žingsnį, kuris nugarstų kelią integracijai kartų bendradarbiavimui. Nebėra ko mums didžiulius "sava" karta arba peikti "ana" kartą. Mes pamatėme realybėje, kad tas kartų atsiribojimas atnešė į lietuviškąjį veikimą

nuosmūki ir šurpų vidutiniškumą. O tie naujosios kartos pranašai, kurie žadėjo nuversti kalnus ir tvirtino, kad tik "sitoji" karta gali išgelbėti nuo susmukimo ir vidutiniškumo, daugumoje sūltas vieteles įstai-gose įsitašė ir apie betkokį veikimą nei nebegalvojo.

DVI STUDIJS APİE LIETUVĄ

1959 metais pasirodė dvi mokslinės studijos, nagrinėjančios Lietuvos valstybės atsistatymo problemą. Abi knygos žvelgia į Lietuvos valstybės vystymąsi 1917-1920 metų laikotarpyje. Šių studijų autoriai dr. Alfred Erich Senn ir dr. Stanley W. Page prieina maždaug lygiagrečių išvadų. Jiems atrodo, kad Lietuvos valstybės išsirtulavimas į nepriklausomą būvę išdava eilės priešasčių, bet pagal juos pagrindinė priežastis, kuri iššaukė Nepriklausomą Lietuvą, buvo Rusijos ir Vokietijos imperijų sužlugimas, kuris rytinėje Europoje, o ypač Pabaltijy sukūrė politinę tuštumą. Kadangi abiejų studijų turinys bei išvados yra gan panašios ir kadangi viena ir kita knyga lietuviškoje peridikoje jau buvo anksčiau recenzuota, todėl šiame straipsnyje nebandyau nuskaityti šių studijų turinį, o žvelgsiu į autorių vartojamus metodus.

Pirmiausia, reikia pripažinti, kad abu autoriai yra amerikiečių moksline metodais mokiniai, tad nenuostabu, kad abi knygos yra gan daug dokumentuotos. Sunku šiose knygos surasti teigimą, kuris būtų nedokumentuotas. Dr. Sennas savo

Kiti gi paskendo pesimizmo jūroje ir nuleidę rankas sušūko — Viskas jau žuve, nėra tikslo veikti. — Tik saušėlė "paskutinių mohiganų" vis dar save tikina, kad jų karta yra "išrinktoji karta" ir vis dar bando ką nors veikti dirbti, nors jų darbas yra dažnai tuščias ir beprasmiš. Studentijai pasirinkti šį kelią būtų pasirinkti biletą į visuomeninį karštą, paskęsti pačioje amerikiečių visuomenėje, nepalikant ypatingesnės žymės lietuvių gyvenime! Tad mes pasisakome už glaudesnę bendradarbiavimą tarp taip vadinamų kartų, ir tikime, kad Lietuvių Studentų Sąjunga sieks šį tikslą įgyvendinti.

Grynai studentiškoje organizacijoje plotmėje, Sąjunga turi peržiūrėti savąjį organizacinį aparatą. Ar nereiktų pagalvoti apie pagrindinį Sąjungos aparato perorganizavimą? Sąjungos organizacinis aparatas atrodo šiuo metu šlubuojąs ir, kiek galima pastebėti, netinkąs įgyvendinti didesnius uždavinius kaip retkarčiais "beatnikų vakaruškų" ar šiaip pasi-linksminimų surengimu. Ar nereiktų įsteigti generalinį sekretoriatą, kurio uždavinys būtų vesti glaudesnius santykius tarp centro valdybos ir skyrių, ar nereiktų įsigyti patariamąją komisiją iš tokių asmenų kaip dr. Vardžio, dr. Vy-ganto, T. Remeikio ir kitų panašaus kalibro asmenų? Ar ne reikia skyrtyose sudaryti aktyvus, susidedančius ne iš daugiau kaip aštuonių asmenų, kurie spręstų egzistencines, idė-jines, ir visuomenines proble-mas?

Čia kelios sugestijos ateitantiems akademiniams metams. Tikimės, kad naujoji centro valdyba dės visas pastangas joms įgyvendinti.

studijoj "The Emergence of Modern Lithuania" naudoja ypač daug šaltinių. Jis naudoja šaltinius, rašytus lietuvių, anglų, vokiečių, prancūzų ir rusų kalbomis. Šioje studijoje svarią rolę vaidina Jurgio Šaulio ir Juozo Gabrio asmeniniai archyvai. Taipgi autorius priduda daug reikšmės diplomatiniais laiškais. Sovietiniai šaltiniai apie to laiko Lietuvą irgi plačiai vartojami, nors juos vartodamas autorius parodo užtekinai diskriminacijos atskirdamas faktus nuo komunistinės fikcijos. Gal didžiausia Senno silpnybė tai jo polinkis gan dažnokai leistis į mažmo-zius, kurie gal pajdomina kny-gos turinį, bet tuo pačiu metu atima nuo jos šiek tiek mokslinio svorio. Senno žurnalistinis stilius taipgi nėra girtinas.

To stiliaus laikydamasis jisai šiek tiek sušablonina padalinų pavadinimus. Iš viso, knyga lengvai skaitoma ir yra prieinama kiekvienam asmeniui, besidominčiam Lietuvos nepri-klausomybės atgavimo laikotarpiu. Veikalo ilgis — 272 puslapiai. Turinui autorius skiria 232 puslapius, gi bibliografijai, chronologijai ir indeksui — 40 puslapių.

Keletą mėnesių vėliau pasirodė Stanley W. Page studija "The Formation of the Baltic States". Jeigu dr. Sennas dar turi asmeninių ryšių su Lietuva, nes jė tėvas dėstė Kauno Universitete 1922 - 1930 metais ir taipgi autorius motina yra lietuvė, tai Stanley W. Page jokių panašių ryšių su Lietuva ar bet kuria kita Pabaltijos valstybe neturi. Jis net nemoka nei vienos šių tautų kalbos. Atrodo, kad Stanley Page šią temą studijuoti pasiėmė vien tik iš mokslinio smalsumo. Savo veikalė autorius ne siri-boja vien tik Lietuva, bet taipgi žvelgia į Latviją ir Estiją. Autorius nagrinėja šių tautų anuometines problemas jas lygindamas ir kontrastuodamas. Savo pagrindiniais šaltiniais autorius vartoja vokiečių ir rusų politikų ir karių atsiminimus. Iš viso jo daugiausia vartota medžiaga parašyta šiom dviem kalbom. Kadangi autorius savo studijai pasiėmė visas Pabaltijos valstybes, o ne vien Lietuvą, jisai nesileidžia taip giliai į detales, kaip dr. Sennas.

Apskritai paėmus dr. Page veikalas yra kur kas stipresnis stiliaus ir metodo atžvilgiu negu Senno. Page stilius yra mažiau žurnalistinis ir daugiau mokslinis. Taipgi Page parodo truputį daugiau diskriminacijos

Lietuviškas Kryžius

vartodamas ir pasirinkdamas savus šaltinius. Jis kur kas atsargesnis, negu dr. Sennas.

Nors ir abi knygos turi šiek tiek trūkumų, bet taipgi turime pripažinti, kad jos užpildo spragą, anksčiau dar labai menkai nagrinėtame Lietuvos istorijos laikotarpy. Taipgi šių knygų autoriai savuose pristatymuose bando būti gan objektyvūs ir išvengia tendencingumo, kuris ryškus kituose veikaluose, analizuojančiuose to meto Lietuvą.

PASTABOS - PASTABELĖS

Už keletos savaičių prasideda akademinių, ideologinių, organizacijų stovyklų. Pirmieji stovyklauti pradės studentai-ateitininkai. Jie išvažiuoja stovyklon rugpiūčio 21 d. Po stovyklos ateitininkai trauks į Chicago, į Ateitininkų Jubilė-jinį Kongresą kuris įvyks Darbo Dienos savaitgalio metu. Tą patį savaitgalį skautai akademikai renkasi New Yorkan ir savąjį suvažiavimą, o po jo seks jų stovykla. Santariečiai ir Neo-Lithuanai maždaug tuo pačiu metu. Stovyklose akademikai gaus gražaus laiko pailsėti ir susitikti su seniai matytais draugais.

Stovyklų metu taipgi bus atidėta užtekinai laiko ir rimtesnei programos daliai, kaip sekančių metų programų sudarymui, pasikeitimui idėjų ir išdėsi kutavimui kitų svarbių organizacinių reikalų. Iš visko atrodo, kad kultūrinis gyvenimas taipgi nebus užmirštas šiose stovyklose. Paskaitininkai jau ruošiasi savoms paskaitoms ir jie bandys supažindinti klausytojus su lietuviškąja kultūra. Studentija šiose stovyklose turi kuo daugiau dalyvauti, nes jos atliks gan reikšmingą darbą jauno intelektualo brandinime. Kaip matome, stovyklos ruošia visos ideologinės organizacijos, tad kiekvienas studentas šią

vasarą turės progos pastovyklauti bent po kelias dienas, nežūrint kokių pažiūrų jis bebūtų.

Šiuo metu du aktyvūs asmenys lietuviškame gyvenime tapo apvainikuoti aukščiausiais moksliniais laipsniais.

Arūnui Liulevičiui filosofijos daktaro laipsnį matematikoje suteikė Chicago's Universitetas. Arūnas savo studentavimo metais ypatingai aukėjo daug laiko studentams ir moksleiviams ateitininkams. 1956-57 mokslo metais jis buvo Studentų Ateitininkų Sąjungos pirmininkas. Nuo šių metų Arūnas perima redaguoti ateitininkų Federacijos leidžiamą "Ateities" žurnalą. Bet, Arūnas bus vienas iš pagrindinių kalbėtojų Jubilė-jiniame Ateitininkų Kongrese.

Algirdui Avižieniui filosofijos daktaro laipsnį elektros inžinerijoje suteikė Dliñojaus Universitetas. Algis yra vienas iš skautų akademikų Sąjungos atgavintojų ir eilė metų rūpinosi ta Sąjunga. Jis taipgi redagavo Skautų Akademikų žurnalą "Mūsų Vytį". Linkime šioms dviem daktarams daug sėkmės profesiniame ir visuomeniniame gyvenime.

Lietuvių Studentų Sąjungos naujoji centro valdyba pasiskirstė pareigomis. Naujasis Sąjungos pirmininkas yra Romas Stakauskas, priklausąs Neo Lithuanam, vice-pirmininkė — Nijolė Remeikytė — santarietė, sekretorė — Giedrė Griškėnaitė, ateitininkė, išdėtininkas — Kęstutis Paulikas, santarietis, užsienių reikalų vedėjas — Algirdas Budreckis, spaudos reikalų vedėjas — Arstidas Bičiūnas, ateitininkas ir socialinių reikalų vedėjas — Audėnaitė, santarietė. Naujajai centro valdybai linkime daug iš-tvėringumo ir sėkmės vyk-dant užsiibrėžtus darbus.

Gudų almanachas

Literatūros almanachai vis dažniau pasirodo Gudijos provincijos miestuose. Gardine išleistas "Nioman", Malachėnoje "Narač", Mahilove — "Dniap-ro", Viclebske — "Dzvin", Lietuvių Brastoje — "Brest" Jau-ni autoriai studentai ir darbininkai rašo gudiškai, kairkurie — rusiškai. Bet visi šie almanachai negali būti išleisti į užsienį.

TRUMPAI IŠ VISUR

Naujoji Lietuvių Studentų Sąjungos centro valdyba jau perėmė pareigas. Naujosios valdybos pirmininku tapo Romas Stakauskas, vice-pirmininke — Nijolė Remeikytė, sekretore — Giedrė Griškėnaitė, išdėtininku — Kęstutis Paulikas, užsienio skyriaus vedėju — Algirdas Budreckis, spaudos ir informacijos skyriaus vedėju — Arstidas Bičiūnas, socialinių kultūrinių reikalų vedėja — Daiva Audėnaitė... Į Garbės Teismą išrinkti: Rimas Vėžys, Teresė Ivaškaitė, ir Zina Cikotaitė... Kontrolės komisijon — Valentina Pajaujytė, Narimantas Udrys ir Romualdas Bublys... Praėjusiuose centro organų rinkimuose ateitininkai laimėjo 8 pozicijas, santariečiai 3, o Neo Lithuanai ir skautai akademikai po 1... Iš viso studentų rinkimuose balsavo tik 200 registruotų narių. Sąjungoje užsiregistravusiųjų yra arti 600. Tad balsuotojų turėjome gan mažą skaičių... United States National Students Association turės savą konferenciją 24 rugpiūčio — 3 rugsėjo dienomis. Studentų Sąjungos atstovai dalyvaus konferencijoje svečių teisėmis. Šiais metais USNSA savą konferenciją turės Minnesotos universitete, Minneapolisje... Naujas "Studentų Galių" numeris jau spausdinamas. Jisai bus išsiuntinetas dar prieš mokslo metų pradžią... Chicago's skyrius šį savaitgalį rengia išvažiavimą į Lake Geneva. Čia susirinks arti šimto studijuojančio jaunimo...

Studentų ateitininkų trikampio suvažiavimas įvyko prieš porą savaičių Dainavos stovyklavietėje. Į stovyklavietę buvo susirinkę jaunimo iš Detroito, Chicago's ir Clevelando... Studentų ateitininkų metinė stovykla ir suvažiavimas prasidės rugpiūčio 21 d. Joje studentai at-kai rinks naują centro valdybą. Valdyba perims at-kį Sąjungos vadžias per Jubilė-jinį At-kų Kongresą... Arūnas Liulevičius ir Rimvydas Šliažas perėmė "Ateities" žurnalo redaktorių pareigas... Šiuo metu vyksta įvairios skautų ir moksleivių ateitininkų stovyklos. Joms vadovauja gražus būrys akademinio jaunimo... Akademikų skautų suvažiavimas įvyks New Yorke Darbo Dienos savaitgalyje, po to seks stovykla... Santariečiai ruošiasi stovyklauti Bačiūno ūkyje... Šį žirnelį nemažas skaičius aka-demikų įsigijo įvairius mokslinius laipsnius. Mes juos sveikiname ir linkime daug sėkmės profesiniame darbe...

Gudų plokštelė

Gudų taut. dainų ir šokių plokštelę patefonui (MF 320) išleido New Yorke "Monitoe Records (413 W. 50 Str., N. Y. 19). Įgrota 16 šokių ir dainų.

Pasternako poezija

Neseniai mirusio Boriso Pasternako poezijos vertimas į anglų kalbą išėjo kišeninio formato (\$1.25), pavadinata: The Poetry of Boris Pasternak". Išvertė airis poetas Reavy, jaunatvėje gyvenęs prie Maskvos. Knyga iš trijų dalių: biografinė Pasternako kūrybos studija, jo pasakytos kalbos (padedančios suprasti poeto kūrybą) ir jo eilėraščiai (gražiai, bet vietomis laisvai versti).

Pasaulyje yra 3,500 kalbų

Pasaulyje yra, su dabar naudojamomis ir jau mirusiomis, net 3,500 įvairių kalbų. Tokias žinias skelbia Chicago's Universiteto lingvistikos profesorius Eric P. Hamp savo studijų kurse: "Languages of the World".

400 mylių knygų

Kongreso knygyne Washington, D. C., yra 36,000,000 knygų, žemėlapių, brošiūrų, filmų, plokštelių, fotografijų. Visas tas kultūrinis turas sudėtas į lentynas, kurių bendras ilgis sudaro 400 mylių.

Saulės varomas automobilis

Sudarytas automobilis, kurį varo saulės energija. Ant jo stogo yra 10,000 silikonu mažųjų plokštelių, kurios padėtos ant 26 kvadr. pėdas turinčios nukeliamos plokštės. Į jas veikiant saulės energijai, atsiranda elektra, kuri įstengia varyti automobilį. Tokį automobilį išrado dr. Ch. A. Escoffery, pagaminamo International Rectifier Bėndrovė Kalifornijoje.

Humoras ir inteligencija

Augstas inteligentiškumas būna dažniausia susietas su sveiku humoru. Tai rodo naujos studijos, apie kurias John E. Gibson rašo žurnale "Today's Health" (1960. III). Įvairūs tyrimai parodė, kad kieno aukštesnis inteligentiškumas, tas labiau įstengia įzelgti humoristinę dalykų pusę. Studentai, kurie turi aukštesnius pažymius, geriau įvertina įvairius humor rūšis. Iš kitos pusės, humoro trūkumas, nevertinimas, rodo ne tokį būdo turtingumą. Harvardo Universiteto sociologo Axel Inkeles studijos rodo, kad kuo daugiau žmogus juokiasi, tuo daugiau galimybių spėti, kad jis yra aukščiau iškilęs.

Augimas be bakterijų

Sumažėjimas bakterijų gali būti priežastimi, kad amerikiečiai išauga didesni. Rockefellerio Institutas nustatė, kad per lėles augančios aplinkoje, kur nėra mažai bakterijų, išauga didesnes, nors jos ne tokios atsparios bakterijoms.

Naktis, kai degino kalną

Atsirado antras dr. Schweitzer — tū dr. Thomas A. Dooley, kuris savo neriboto pašventimo veiklai pasirinko Laosą, Azijos pietryčių džiungles, kur spietėsi komunistų iš savo namų išbėksti žmonės. Dabar dr. Dooley parašė knygą "The Night They Burned the Mountain". Čia jis pasakoja apie sunkių džiunglių gyvenimą, komunistų žiaurumus, karo grėsmę. Taipgi savo asmeniškus pergyvenimus susirgus vėžio liga. Veikalas parašytas didelio idealisto, duoda gausiai informacijų.

Gudų — anglų kalbų žodynas

Gudiškai angliškas žodynas jau rengiamas. Atsirado leidėjas, kuris pasiūlė jį išleisti, tuo tarpu neskelbiamas. Gudų Mokslo ir Meno Institutas išrinko komisiją žodynui parengti, į kurią įėjo prof. dr. Ant. Adamovič, dr. V. Kipel ir dr. V. Tumoš. Žodyne bus apie 50,000 žodžių. Ji dalyje bus ir angliškai gudiškas žodynas. Amerikos Gudų Akademinis Susivienijimas labai aktyviai dalyvauja žodyno rengime.

Pasternako poezija

Neseniai mirusio Boriso Pasternako poezijos vertimas į anglų kalbą išėjo kišeninio formato (\$1.25), pavadinata: The Poetry of Boris Pasternak". Išvertė airis poetas Reavy, jaunatvėje gyvenęs prie Maskvos. Knyga iš trijų dalių: biografinė Pasternako kūrybos studija, jo pasakytos kalbos (padedančios suprasti poeto kūrybą) ir jo eilėraščiai (gražiai, bet vietomis laisvai versti).

Pasaulyje yra 3,500 kalbų

400 mylių knygų

Saulės varomas automobilis

Sudarytas automobilis, kurį varo saulės energija. Ant jo stogo yra 10,000 silikonu mažųjų plokštelių, kurios padėtos ant 26 kvadr. pėdas turinčios nukeliamos plokštės. Į jas veikiant saulės energijai, atsiranda elektra, kuri įstengia varyti automobilį. Tokį automobilį išrado dr. Ch. A. Escoffery, pagaminamo International Rectifier Bėndrovė Kalifornijoje.

Istorinis kaulas. Dr. Juan Armenta Camacho laiko Pueblėje, Meksikoje, kaulą, kuris įrodąs, jog jau prieš 30,000 metų vakary pusrutuly buvo žmoniy. Kaulė yra grubiai padaryti gyvulių braižiniai. Dr. Camacho yra antropologijos fakulteto dekanas Pueblos Universitete.

Olimpinis medalis, auksinis, kurį gaus pirmų vietų laimėtojai Romos olimpiadoje, prasidedančioje rugp. 25 d. Priešakinėje pusėje (viršų) Pergalės dievė, tiesiant laurų vainiką; antroje pusėje — nugalėtoja atitęta neša ki-ti rungtynių varžovai.